

III.

Věcný záměr zákona o zapsaných tlumočnících a překladatelích

Obsah:

I. část

- Historický exkurz
- Cíl návrhu věcného záměru zákona o zapsaných tlumočnících a překladatelích
- Důvod předložení
- Návrh věcného řešení

II. část

- Závěrečná zpráva o hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad
 - Zahraniční komparace
-

• Historický exkurz

Tlumočnická činnost je na našem území dlouhodobě historicky spjata se znaleckou činností, přičemž až v posledních letech se vedou odborné diskuze nad potřebou oddělení těchto odvětví. Samotné chápání znalecké a tlumočnické činnosti procházelo a prochází vývojem. Potřeba znalců a tlumočnicků vyvstala nejprve v rámci soudních řízení, kdy bylo postupně jejich postavení upraveno procesními předpisy v rámci dokazování. První komplexní československá úprava promítnutá v právním předpise pochází z vládního nařízení č. 269/1939 Sb., o seznamech stálých soudních znalců, přijatého na základě česko-slovenského ústavního zákona zmocňovacího z roku 1938 (č. 330/1938 Sb. z. a n.).

Samostatná právní úprava znalecké a tlumočnické činnosti byla na našem území provedena až zákonem č. 167/1949 Sb., o stálých přísežných znalcích a tlumočnicích, která se zaměřovala na regulování a dohled nad činností znalců a tlumočnicků. Zařadila tímto tehdejší Československo mezi země, které činnost znalců a tlumočnicků, kteří podávají posudky nebo překlady pro účely soudních a jiných řízení, regulují. Tento přístup odpovídá právní tradici našeho středoevropského právního prostoru a je obvyklý i přes určité odlišnosti u většiny našich sousedních zemí.

Zákon č. 47/1959 Sb., o úpravě právních poměrů znalců a tlumočnicků, se snažil pohled na postavení znalců a tlumočnicků změnit. V kontextu tehdejší ideologie snížil postavení znalců a tlumočnicků pouze do polohy pracovníků socialistických organizací, kteří v rámci plnění pracovních úkolů zadanou problematiku řeší a obhajují před soudem. Toto řešení se neujalo. Proto nový zákon o znalcích a tlumočnicích z roku 1967 přinesl koncepční návrat k evidování jinak nestranných a institucionálně nezávislých osob v seznamu znalců a tlumočnicků po vzoru původní zákonné úpravy z roku 1949.¹

Po změně politicko-ekonomické situace v listopadu 1989 došlo k velkému rozvoji překladatelské a tlumočnické činnosti, což vedlo k její částečné profesionalizaci a dalším pozitivním jevům. Mezi tyto se dá zařadit např. vznik různých profesních sdružení, jako je například Komora soudních tlumočnicků aj. Jejich činnost zvyšuje odbornou úroveň v oblasti

¹ DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnicích : komentář*. 1.vydání. Praha : C.H.Beck, 2009. Předmluva, str. 8. ISBN 978-80-7400-148-2

překladatelské a tlumočnické činnosti a umožňuje tlumočnickům a překladatelům také celoživotní vzdělávání. Činnost těchto sdružení, která vydávají i své odborné časopisy a publikace (např. Soudní tlumočnický časopis), se projevuje i ve společenském životě, kdy se z tlumočnické veřejnosti stává určitá stavovská skupina, která je schopna sdělovat svá stanoviska i v rámci projednávání právních předpisů, které na tlumočnickou činnost mají vliv.²

• Cíl návrhu věcného záměru zákona o tlumočnících

Cílem předkládaného návrhu věcného záměru zákona o tlumočnících je nahradit stávající právní úpravu tlumočnické činnosti upravenou společně se znaleckou činností v zákoně č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláškou č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, která již vzhledem k době jejího přijetí nevyhovuje současným poměrům. Hlavním záměrem je tedy vyhovět značně rozdílným požadavkům a potřebám znalecké a tlumočnické činnosti a **vytvořit dva samostatné zákony**.

Navrhovaná právní úprava se zaměřuje na změnu celkové koncepce získání oprávnění vykonávat činnost tlumočnickou a překladatelskou, stanovení jasných podmínek pro získání oprávnění k výkonu této činnosti z důvodu dosažení právní jistoty uchazečů o tlumočnickou a překladatelskou činnost, vytvoření Centrálního registru tlumočnicků a překladatelů, promítnutí trendu elektronizace justice do tlumočnické činnosti, zapsání uchazeče o výkon činnosti po splnění zákonných a kvalifikačních kritérií stanovených zákonem, zvýšení dohledu na výkon této činnosti, stanovení povinnosti složit vstupní zkoušku, uzavřít pojištění a další.

Koncepční změna byla provedena v procesu zápisu do Centrálního registru tlumočnicků a překladatelů, kdy bude žadatel o zápis zapsán, splní-li zákonné podmínky a kvalifikační kritéria pro tlumočnickou nebo překladatelskou činnost. Změna nastavení procesu byla vyvolána požadavky práva Evropské unie.

² - tamtéž

Vzhledem k současnému zájmu o výkon tlumočnické a překladatelské činnosti se nastavením tohoto institutu nepředpokládá výrazný skokový nárůst nových zájemců. Z celkového množství cca 3000 tlumočnicků a překladatelů je v současné době aktivních přibližně jeden tisíc tlumočnicků a překladatelů, stejná část vykonává funkci okrajově a zbylá část nevykonává funkci vůbec.

• **Důvod předložení**

Návrh věcného záměru zákona o zapsaných tlumočnících a překladatelích je předkládán v souladu s Plánem legislativních prací vlády na rok 2011. Předložen by měl být do konce srpna roku 2011.

• **Návrh řešení**

1. Předmět úpravy – účel zákona, věcný a osobní rozsah zákona

1.1. Tento zákon upravuje podmínky vzniku oprávnění vykonávat tlumočnickou a překladatelskou činnost a podmínky jejího výkonu, práva a povinnosti zapsaných tlumočnicků (dále jen „tlumočnicků“) a zapsaných překladatelů (dále jen „překladatelů“). Zákon dále upravuje vznik a fungování Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů. Účelem zákona je zajistit řádný výkon tlumočnické a překladatelské činnosti v řízeních před orgány veřejné moci a taktéž v souvislosti s jejím poskytováním dalším osobám v rámci soukromoprávního styku.

V A R I A N T A I.

1.2. Dále zákon upravuje postavení Komory zapsaných překladatelů a tlumočnicků (dále jen „komora“).

1.3. Zákon taktéž upravuje působnost Ministerstva spravedlnosti v oblasti dohledu nad činností komory a jednotlivých zapsaných překladatelů a tlumočnicků (blíže kap. 5).

VARIANTA II.

1.2. Dále zákon upravuje postavení Ministerstva spravedlnosti, které vykonává dohled nad tlumočnickou a překladatelskou činností.

Odůvodnění:

Účelem zákona je úprava tlumočnické a překladatelské činnosti tlumočnicků, překladatelů a překladatelských kanceláří zapsaných v Centrálním registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů

V rámci věcného záměru zákona jsou zvažovány dvě základní varianty uspořádání dohledové činnosti. VARIANTA I. navrhuje vznik Komory zapsaných tlumočnicků a překladatelů, která by vykonávala celkový dohled nad tlumočnickou a překladatelskou činností, včetně zajišťování institutu vstupní zkoušky, následného vzdělávání, kontroly dodržování povinností atd. (bližší in kap.3). Hlavní výhodou je bezesporu odborné vedení komory, které by mohlo garantovat oblast trvalého vzdělávání a možnost odborného ověření znalostí člena komory či uchazeče o zápis. Zatímco znalci obvykle nabývají nové vědecké poznatky ve svém oboru a odvětví v rámci výkonu své vlastní profese (např. jsou zaměstnanci výzkumných institucí či vědeckých pracovišť), pro zajištění aktualizace poznatků a promítnutí vývoje terminologie do překladatelské a tlumočnické činnosti bude komora s vlastním odborným aparátem lépe a pružněji schopna organizovat vzdělání, než by tomu bylo v případě Ministerstva spravedlnosti. Další výhodou této varianty je především finanční úspora, neboť nově vzniklá Komora zapsaných tlumočnicků a překladatelů by svoji činnost financovala sama, prostřednictvím peněžitých prostředků vybraných od členů komory na příspěvcích.

VARIANTA II. navrhuje ponechat dohledová oprávnění Ministerstvu spravedlnosti a se vznikem komory nepočítá. V případě přijetí této varianty by mohla být problematická oblast trvalého vzdělávání tlumočnicků a překladatelů. Ministerstvo spravedlnosti by rovněž obtížněji provádělo vstupní zkoušku, kde by bezproblémovou byla pouze část zkoušky z právních předpisů. Podstatně náročnější, a to jak organizačně, tak finančně, by bylo provádění znalostní zkoušky z jazyka, kdy by se ustanovovaly zkušební komise z řad odborníků, kteří by se na zkoušení měli podílet. Věcný záměr nepočítá s touto druhou částí zkoušky, pokud by ji mělo provádět Ministerstvo spravedlnosti, nicméně možnost zůstává, že by zkouška byla financována dostatečně vysokým poplatkem, který by hradil žadatel. Pokud by se na základě dalšího legislativního procesu dospělo k názoru, že druhá část zkoušky by

byla v tomto případě potřebná, bude v rámci přípravy paragrafového znění provedena patřičná úprava a finanční zátěž pro žadatele bude v té souvislosti vyčíslena.

Naopak za výhodu této varianty lze považovat možnost vedení Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů a Centrálního registru znalců a znaleckých ústavů jedním subjektem a zcela přímý dohled nad činností tlumočnicků a překladatelů ze strany Ministerstva spravedlnosti. Tato varianta by měla nižší finanční dopady na samotné tlumočnický a překladatele (nikoliv však státní rozpočet).

2. Tlumočníci, překladatelé a překladatelské kanceláře

2.1. Tlumočnickou činnost podle tohoto zákona vykonávají tlumočníci. Překladatelskou činnost podle tohoto zákona vykonávají překladatelé. Překladatelé mohou vykonávat překladatelskou činnost jako společníci v překladatelské společnosti.

Odůvodnění:

V souvislosti s oddělením tlumočnické a překladatelské činnosti předkladatel zohlednil současnou praxi a taktéž akceptoval doporučení Ústavu translatologie Karlovy univerzity, který rozdělení činností jednoznačně doporučuje. Vzhledem k tomu, že kvalifikace k těmto činnostem je odlišná (dobrý překladatel nemusí být zároveň dobrý tlumočnický a naopak), snižuje toto směšování obou činností dohromady kvalitu tlumočnických úkonů a překladů (např. dobrý překladatel je nucen i tlumočit, k čemuž nemá dostatečné schopnosti). V translatologické literatuře je výzkumy prokázáno, že nedostatečná kompetence soudního tlumočnicka, tedy špatná kvalita jeho tlumočení, může více nebo méně závažným způsobem poškodit obviněného a tak nepřímou porušit jeho práva, aniž si toho nutně musí být některá zúčastněná strana vědoma. Obdobná pochybení jsou i u soudního překladu. V oblasti soudnictví jsou naopak známy jen kauzy, kde taková pochybení byla zjištěna až ex post factum. Má-li být u překladu a tlumočení nastavena jistá minimální profesionalita a tedy jistá záruka kvality, musí být tyto činnosti odděleny.

V souvislosti s oddělením tlumočnické a překladatelské činnosti bude nutné doplnit živnostenský zákon v § 3 odst. 2 písm. d) tak, aby byly vyčleněny taktéž překladatelé.

VARIANTA I

2.2. Předpokladem pro výkon činnosti tlumočnicka či překladatele je zápis do Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů vedeného komorou.

2.3. Komora je správcem Centrálního registru tlumočnicků a překladatelů. Centrální registr tlumočnicků a překladatelů je veden v elektronické podobě a obsah jeho veřejné části je uveřejňován způsobem umožňujícím dálkový přístup. Do Centrálního registru tlumočnicků a překladatelů se zapisují všichni tlumočníci a překladatelé. Tlumočnick nebo překladatel má přístup do neveřejné části registru, ve které jsou vedeny údaje o jeho osobě.

VARIANTA II

2.2. Předpokladem pro výkon činnosti tlumočnicka či překladatele je zápis do Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů vedeného Ministerstvem spravedlnosti.

2.3. Ministerstvo spravedlnosti je správcem Centrálního registru tlumočnicků a překladatelů. Centrální registr tlumočnicků a překladatelů je veden v elektronické podobě a obsah jeho veřejné části je uveřejňován způsobem umožňujícím dálkový přístup. Do Centrálního registru tlumočnicků a překladatelů se zapisují všichni tlumočníci a překladatelé. Tlumočnick nebo překladatel má přístup do neveřejné části registru, ve které jsou vedeny údaje o jeho osobě.

Odůvodnění:

Podmínkou činnosti tlumočnicka a překladatele je zápis v Centrálním registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů. Od okamžiku zápisu v tomto registru je tlumočnick či překladatel povinen splňovat požadavky stanovené zákonem a je tedy garantována určitá kvalita jeho činnosti.

Pokud bude jako vhodnější zvolena VARIANTA I, která směřuje ke vzniku profesní samosprávy ve formě komory, navrhuje se svěřit vedení nově vzniklého Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů komoře. Ta tak bude odpovědná za zápis tlumočnicků a překladatelů do registru stejně tak jako za jeho údržbu a vyznačování změn jako je vyškrtnutí tlumočnicka, pozastavení činnosti apod.

V případě zvolení VARIANTY II, povede nově vzniklý Centrální registr zapsaných tlumočnicků a překladatelů Ministerstvo spravedlnosti. To by pak bylo taktéž odpovědné za jeho údržbu a vyznačování změn, podobně jako je tomu ve VARIANTĚ I.

2.4. Centrální registr zapsaných tlumočnicků a překladatelů obsahuje samostatné oddíly pro zápis tlumočnicků a překladatelů.

Odůvodnění:

Centrální registr zapsaných tlumočnicků a překladatelů by měl sloužit k lepší kontrole výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti a zároveň ke zjednodušení práce orgánům veřejné moci, které tlumočnický ustanovují. Stejně tak by měl sloužit veřejnosti pro snazší vyhledání tlumočnicka či překladatele. Podstatnou úlohu bude plnit i pro celkovou správu tlumočnické činnosti. Jeho prostřednictvím se jednoduše zjistí počet tlumočnicků a překladatelů pro daný jazyk a obvod, dále například bude usnadněn přístup ke kontaktním údajům na tlumočnicka, kterých je v rámci České republiky pouze několik, bude možno vysledovat využitost jednotlivých tlumočnicků a překladatelů a počty překladatelských úkonů v jednotlivých jazycích, což umožní správci registru zpětnou vazbu a sběr dat pro případnou identifikaci problémů v systému a jejich řešení.

2.5. V rámci jednotlivých oddílů se vedou údaje o tlumočnících a překladatelích, přičemž část těchto údajů je neveřejná. Údaje jsou vymezeny taxativním výčtem.

Veřejné jsou tyto údaje:

- a) jméno, popř. jména a příjmení tlumočnicka a překladatele, popř. obchodní firma nebo název a právní forma překladatelské společnosti, ve které vykonává překladatelskou činnost,
- b) kontaktní adresa a obvod okresního soudu, ve kterém má tlumočnick nebo překladatel bydliště, je-li fyzickou osobou,
- c) adresa sídla překladatelské společnosti,
- d) telefonní číslo,
- e) jazyk, ve kterém je oprávněn vykonávat tlumočnickou či překladatelskou činnost, specializace na obor – fakultativní údaj
- f) zda je výkon činnosti pozastaven či nikoli,
- g) datum zápisu do Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů,
- h) datum zápisu do seznamu podle zákona č. 36/1967 Sb., byl-li tlumočnick nebo překladatel do seznamu zapsán podle tohoto právního předpisu,
- i) údaj o udělených sankcích, bylo-li rozhodnuto o jejich uveřejnění,

Odděleně v neveřejné části se vedou tyto údaje:

- a) adresa místa bydliště, popř. sídla,
- b) údaje o udělených sankcích, nemají-li být uveřejněny,
- c) jiné skutečnosti potřebné pro výkon dohledu (bude konkretizováno v rámci prací na paragrafovém znění).
- d) údaj o dosaženém vzdělání a o účasti na odborných kurzech a školeních

V A R I A N T A I

K údajům, které jsou veřejné, má přístup kdokoliv; k údajům, které jsou neveřejné, má přístup pouze Ministerstvo spravedlnosti a Komora zapsaných tlumočnicků a překladatelů. Tlumočnick a překladatel má přístup ke všem údajům, týkající se jeho osoby. Do Centrálního registru je možno nahlížet způsobem umožňujícím dálkový přístup.

V A R I A N T A II

K údajům, které jsou veřejné, má přístup kdokoliv; k údajům, které jsou neveřejné, má přístup pouze Ministerstvo spravedlnosti a předseda krajského soudu. Tlumočnick a překladatel má přístup ke všem údajům, týkající se jeho osoby. Do Centrálního registru je možno nahlížet způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Odůvodnění:

Vedle zmiňovaného rozdělení na tlumočnický a, překladatele se bude dále Centrální registr dělit na část veřejnou a neveřejnou. Ve veřejné části by byly uváděny obecné údaje o tlumočnickovi, především pak jméno, datum zápisu do registru a jazyk, pro který činnost vykonává a taktéž kontaktní adresu a obvod okresního soudu, popř. sídlo překladatelské společnosti z důvodů jeho dosažitelnosti orgánem veřejné moci. Veřejná část registru bude uveřejňována způsobem umožňujícím dálkový přístup. V neveřejné části registru by měly být uváděny především informace o sankcích, které byly v průběhu činnosti tlumočnickovi uloženy. Každý tlumočnick či překladatel bude mít přístup do neveřejné části registru, ve které budou uvedeny údaje o jeho osobě.

Počítá se s napojením Centrálního registru tlumočnicků a překladatelů na základní registry, ze kterých budou čerpány údaje. Konkrétně půjde o registr osob a registr obyvatel. Podrobnosti čerpání údajů budou uvedeny v paragrafovém znění.

V A R I A N T A I

2.6. Podmínkou zápisu je podání žádosti komoře obsahující údaj, pro který jazyk chce být uchazeč zapsán. Součástí žádosti jsou taktéž ostatní dokumenty, které jsou k zapsání potřebné, včetně zaplacení správního poplatku za řízení o zápisu do Centrálního registru a určení, zda chce být uchazeč zapsán jako tlumočník, překladatel nebo obojí. Kvalifikační předpoklady budou pro všechny jazyky stejné; s výjimkou jazyků, u nichž nelze splnění kvalifikačních kritérií objektivně požadovat.

Kvalifikačním předpokladem je absolvování magisterského studijního programu filologie nebo překladatelství nebo tlumočnictví v jazyce, pro který chce být zapsán, nebo doklad o vzdělání v příslušném jazyce na vysoké škole humanitního směru v zahraničí (je-li uznatelné podle jiných právních předpisů) nebo složení státní jazykové zkoušky speciální pro obor překladatelský a státní jazykové zkoušky speciální pro obor tlumočnický na jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky v České republice.

Pro jazyky, pro které nebude možné doložit odpovídající doklad o znalosti jazyka, postačí jiný relevantní doklad, který bude potřebnou znalost prokazovat.

Podrobnosti o průběhu a obsahu zkoušky stanoví prováděcí právní předpis.

Komora zapíše na základě písemné žádosti do Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů toho, kdo splňuje podmínky pro zápis stanovené zákonem.

V A R I A N T A II

2.6. Podmínkou zápisu je podání žádosti Ministerstvu spravedlnosti včetně údaje, pro který jazyk chce být uchazeč zapsán. Součástí žádosti jsou taktéž ostatní dokumenty, které jsou k zapsání potřebné, včetně zaplacení správního poplatku za řízení o zápisu do Centrálního registru a určení, zda chce být uchazeč zapsán jako tlumočník, překladatel nebo obojí. Kvalifikační předpoklady budou pro všechny jazyky stejné; s výjimkou jazyků, u nichž nelze splnění kvalifikačních kritérií objektivně požadovat.

Kvalifikačním předpokladem je absolvování magisterského studijního programu filologie nebo překladatelství nebo tlumočnictví v jazyce, pro který chce být zapsán, nebo doklad o vzdělání v příslušném jazyce na vysoké škole humanitního směru v zahraničí (je-li

uznatelné podle jiných právních předpisů) nebo složení státní jazykové zkoušky speciální pro obor překladatelský a státní jazykové zkoušky speciální pro obor tlumočnický na jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky v České republice.

Pro jazyky, pro které nebude možné doložit odpovídající doklad o znalosti jazyka, postačí jiný relevantní doklad, který bude potřebnou znalost prokazovat.

Podrobnosti o průběhu a obsahu zkoušky stanoví prováděcí právní předpis.

Ministerstvo spravedlnosti zapíše na základě písemné žádosti do Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů toho, kdo splňuje podmínky pro zápis stanovené zákonem.

Odůvodnění:

Podmínkou zápisu je podání žádosti nově vzniklé komoře nebo Ministerstvu spravedlnosti. Přílohou žádosti by měly být další dokumenty prokazující splnění podmínek jako je doklad o bezúhonnosti, zaplacení správního poplatku, doklad o uzavřeném pojištění a plné způsobilosti k právním úkonům.

Získá-li žadatel vysokoškolské vzdělání v příslušném oboru a odvětví, pro který má být zapsán do Centrálního registru znalců a znaleckých ústavů, na zahraniční vysoké škole, splní podmínku vzdělání za předpokladu, že mu bude vzdělání uznáno podle jiných právních předpisů.

U jazyků, u kterých nelze prokázat splnění potřebných odborných předpokladů, zejména pak v případě komunikace s osobami neslyšícími, či hluchoslepými, musí žadatel o zápis do seznamu prokázat splnění potřebných odborných znalostí tím, že doloží jiné dokumenty, prokazující znalost jazyka.

2.7. Do Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů se na základě žádosti jako tlumočnick nebo překladatel zapíše fyzická osoba, která

- a) je státním občanem České republiky, občanem jiného členského státu Evropské unie nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor a Švýcarské konfederace,
- b) je plně způsobilá k právním úkonům,
- c) je bezúhonná,
- d) splňuje odborné předpoklady stanovené tímto zákonem,
- e) nebyla jí po dobu uplynulých 3 let uložena sankce výmazu z Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů,
- f) složí vstupní zkoušku,

- g) doloží doklad o pojištění pro případ odpovědnosti za škodu,
- h) složí slib.

Bezúhonná podle písm. c) není osoba, která:

- a) byla pravomocně odsouzena za úmyslný trestný čin, nebo
- b) byla pravomocně odsouzena za nedbalostní trestný čin, vztahující se k výkonu tlumočnické nebo překladatelské činnosti,

nehledí-li se na ni, jako by nebyla odsouzena.

Slib podle bodu písm. h) zní: „Slibuji, že při své tlumočnické (a překladatelské) činnosti budu přesně dodržovat právní předpisy, že tlumočnickou (a překladatelskou) činnost budu vykonávat nestranně podle svého nejlepšího vědomí, že budu plně využívat všech svých znalostí a že zachovám mlčenlivost o skutečnostech, o nichž jsem se při výkonu činnosti dozvěděl.“

VA R I A N T A I

Komora umožní tomu, kdo podal žádost o zápis do Centrálního registru tlumočnicků a překladatelů a této jeho žádosti by bylo jinak vyhověno, vykonat vstupní zkoušku. Vstupní zkouška je zaměřena na ověření znalosti tohoto zákona a právních předpisů vydaných k jeho provedení, právního postavení tlumočnicka a překladatele před orgány veřejné moci, náležitostí tlumočnického a překladatelského úkonu a taktéž ověření znalostí předpisů upravujících přepis znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy. Součástí zkoušky je taktéž ověření odborných znalostí z jazyka, pro který chce být tlumočnickem nebo překladatelem zapsán, s výjimkou jazyků, u kterých přezkoušení objektivně nelze zajistit.

VA R I A N T A II

Ministerstvo spravedlnosti umožní tomu, kdo podal žádost o zápis do Centrálního registru tlumočnicků a překladatelů a této jeho žádosti by bylo jinak vyhověno, vykonat vstupní zkoušku. Vstupní zkouška je zaměřena na ověření znalosti tohoto zákona a právních předpisů vydaných k jeho provedení, právního postavení tlumočnicka a překladatele před orgány veřejné moci a náležitostí tlumočnického a překladatelského úkonu a taktéž ověření znalostí předpisů upravujících přepis znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy.

Odůvodnění:

Uchazeč bude mít také povinnost složit vstupní zkoušku u Komory zapsaných tlumočnicků a překladatelů příp. Ministerstva spravedlnosti. Zkouška bude mít v případě přijetí VARIANTY I dvě části, přičemž v první se bude ověřovat uchazečova znalost základních procesních předpisů souvisejících s výkonem profese, o kterou se uchází a taktéž ověření znalostí předpisů upravujících přepis znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy, a druhá bude obsahovat přezkoušení uchazeče z jazykových znalostí s výjimkou jazyků, u kterých přezkoušení objektivně nelze zajistit. První část zkoušky bude pro obě profese společná, druhá část se již zaměří na aplikaci konkrétního jazyka v požadované profesi.

V případě přijetí VARIANTY II je zatím preferováno zavedení pouze první části zkoušky, ve které se budou ověřovat uchazečovy znalosti zejména v oblasti procesních předpisů souvisejících s výkonem profese. Bližší argumentace je uvedena v odůvodnění bodu 1. 2.

2.8. Překladatelé mohou vykonávat překladatelskou činnost jako společníci veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti nebo společnosti s ručením omezeným zřízené podle zvláštního právního předpisu, pokud předmětem podnikání takové společnosti je pouze výkon překladatelské činnosti a jejími společníky jsou pouze překladatele.

Překladatel je oprávněn vykonávat činnost ve společnosti až po svém zápisu jako společníka společnosti do obchodního rejstříku a po zápisu splacení celého jeho vkladu do základního kapitálu společnosti do obchodního rejstříku.

Překladatel je povinen bezodkladně po zápisu jako společník společnosti uvést tuto informaci správci registru, který ji do registru zaznamená.

Odůvodnění:

Překladatelé mají možnost vykonávat překladatelskou činnost jako společníci v překladatelské společnosti. Ta má podobný režim fungování jako současné advokátní společnosti. Překladatel má v případě vzniku či zániku podílu na společnosti povinnost sdělit tuto změnu správci registru, který ji do registru zaznamená.

2.9. Není-li mateřským jazykem žadatele o zápis do Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů český jazyk, lze jej zapsat pouze tehdy, složil-li úspěšně státní jazykovou zkoušku speciální pro obor překladatelský nebo státní jazykovou zkoušku speciální

pro obor tlumočnický z českého jazyka na jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky v České republice. Výše uvedenou podmínku lze taktéž splnit doložením dokladu prokazujícím absolvování studia českého jazyka v zahraničí odpovídající úrovně.

2.10. Mezi základní povinnosti tlumočnicka a překladatele patří výkon činnosti v jazyce, pro který byl jako tlumočnick nebo překladatel zapsán, řádně a s odbornou péčí, ve stanovených lhůtách, dále povinnost vzdělávání a povinnost mlčenlivosti.

2.11. Oprávnění vykonávat tlumočnickou nebo překladatelskou činnost vzniká zápisem do Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů. Na základě požadavků plynoucích z práva Evropské unie se stanovuje nárok na zápis po splnění zákonem požadovaných podmínek a volný přístup k funkci tlumočnicka a překladatele pro občany jiného členského státu Evropské unie.

Odůvodnění:

Vznik oprávnění vykonávat tlumočnickou a překladatelskou činnost se váže k zápisu daného subjektu do Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů. Navrhovaný způsob vzniku oprávnění vykonávat tlumočnickou a překladatelskou činnost je odlišný od platné právní úpravy zejména v tom, že se žadatel запиše do Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů, splní-li všechny podmínky stanovené právními předpisy.

V této souvislosti je nutné srovnání se stavem současným. Současný stav výběru tlumočnicků a překladatelů není zcela transparentní, neboť i tlumočnick, který splňuje podmínky stanovené zákonem, nemusí být do seznamu zapsán. Důvodem je absence konkrétních závazných kritérií pro posuzování znalostí a zkušeností tlumočnicků a překladatelů a kapacitní omezení počtu tlumočnicků a překladatelů pro jednotlivé jazyky v daném obvodu krajského soudu, ve kterém mají být zapsáni, a taktéž diskreční uvážení orgánu, který tlumočnicka nebo překladatele jmenuje. Zároveň se v případě nepřijetí tlumočnickovi obvykle nedostane odůvodnění nepřijetí, neboť na jmenování neexistuje právní nárok a není tedy povinností daných orgánů takové odůvodnění poskytovat. Zápis do seznamu není ani rozhodnutím přezkoumatelným v soudním řízení. Je zjevné, že tento stav není vyhovující nejen z hlediska transparentnosti, ale také z toho důvodu, že není vůbec zajištěna právní jistota uchazečů o výkon tlumočnické a překladatelské činnosti nebo alespoň jejich odůvodněné očekávání, že po splnění určitých podmínek budou moci být jmenováni.

V rámci Evropské unie bylo současné postavení znalců a tlumočnicků v březnu 2011 řešeno ve spojených věcech rozhodovaných Soudním dvorem EU sp. zn. C-372/09 a C-373/09, kde byly služby soudních znalců a tlumočnicků prohlášeny za služby ve smyslu čl. 57 Smlouvy o fungování Evropské unie. Ten mimo jiné stanoví, že „za služby se podle Smluv pokládají výkony poskytované zpravidla za úplatu“. To znamená, že jde o hospodářskou činnost, což je unijní terminologický ekvivalent pojmu podnikání v České republice, a tudíž se na ni vztahují požadavky stanovené judikaturou týkající se transparentnosti podmínek zápisu do příslušného seznamu či registru. Tuto problematiku je nutné posuzovat i s ohledem na naplnění svobody usazování ve smyslu čl. 49 a násl. Smlouvy o fungování Evropské unie, zejména pak uznávání odborné kvalifikace nabyté v jiném členském státě, jakož i s ohledem na naplnění požadavku na právní jistotu žadatelů a na nárok na soudní přezkum rozhodnutí o zápisu.

V otázce specifikace činnosti tlumočnicka a překladatele lze konstatovat, že se nepochybně nejedná o činnost spojenou s výkonem veřejné moci ve smyslu čl. 51 Smlouvy o fungování EU, vzhledem k tomu, že nenaplnňuje podmínky judikatury Evropského soudního dvora (C-2/74 Reyners - „přímý a specifický vztah k výkonu veřejné moci“, spočívající v rozhodování na základě „volné míry uvážení“, C-42/92 Thijssen - „přípravné a pomocné činnosti orgánu, který přijímá rozhodnutí“; srov. v tomto ohledu rovněž C-404/05 Komise v Německo). Proto se plně uplatní pravidla pro volný pohyb osob, tak jak jsou dána směrnicemi 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu a 2005/36/ES, o uznávání odborných kvalifikací.

Na základě výše uvedeného předkladatel učinil závěr, že tlumočnická a překladatelská činnost je službou, hospodářskou činností a že podléhá soutěži tlumočnicků a překladatelů, kteří jsou navzájem v konkurenčním vztahu.

Má-li tedy být v novém zákoně nastaven transparentní systém zápisu překladatelů a tlumočnicků do Centrálního registru, je potřeba upravit takový přístup na trh, který naplní pravidla hospodářské soutěže. Tato povinnost vyplývá pro členský stát z čl. 101 Smlouvy o fungování Evropské unie v kombinaci s čl. 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii. Nejvhodnějším řešením je zápis do Centrálního registru tlumočnicků a překladatelů po splnění kvalifikačních kritérií a dalších podmínek stanovených zákonem, neboť pouze takový systém zamezuje cílenému výběru konkrétní osoby a zároveň směřuje k výraznému omezení potenciálních korupčních rizik. Pokud jde o omezení korupčních rizik, návrh je plně v souladu

s Programovým prohlášením vlády, resp. plně v souladu s vládní politikou boje proti korupci ve veřejné správě, protože právě transparence procesů přístupu k oprávnění k výkonu určitých činností je nejlepším nástrojem pro prevenci. V souvislosti s tím je nutno mít na paměti, že samotným cílem tlumočnické a překladatelské činnosti je zabezpečení odborných podkladů pro rozhodovací činnost orgánů veřejné moci, což má přímý vliv na naplňování podstaty ústavněprávního principu spravedlivého procesu.

V A R I A N T A I

2.12. Komora rozhodne o pozastavení oprávnění k výkonu činnosti tlumočnicka a překladatele pokud

- a) bylo proti němu zahájeno trestní stíhání pro trestný čin související s výkonem tlumočnické a překladatelské činnosti,
- b) bylo zahájeno řízení o způsobilosti tlumočnicka nebo překladatele k právním úkonům,
- c) má na základě pravomocného rozhodnutí nastoupit výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody,

Komora může rozhodnout o pozastavení oprávnění k výkonu činnosti tlumočnicka a překladatele pokud je zahájeno trestní stíhání znalce nesouvisející s výkonem tlumočnické a překladatelské činnosti, je-li důvěryhodnost znalce v řízeních před orgány veřejné moci ohrožena.

2.13. Komora rozhodne o pozastavení oprávnění k výkonu činnosti tlumočnicka a překladatele na základě žádosti o pozastavení oprávnění k výkonu činnosti ze závažných důvodů, které dlouhodobě znemožňují vykonávat tlumočnickou nebo překladatelskou činnost a to nejdéle na dobu 4 let.

Po dobu pozastavení práva vykonávat tlumočnickou a překladatelskou činnost nesmí tlumočnick nebo překladatel vykonávat činnost. Pozastavení výkonu činnosti se bezodkladně vyznačí v Centrálním registru tlumočnicků a překladatelů. Bezodkladně se rovněž vyznačí i odpadnutí tohoto pozastavení.

Pozastavení oprávnění k výkonu činnosti tlumočnicka a překladatele zaniká:

- a) bylo-li ukončeno trestní stíhání pro úmyslný trestný čin související s výkonem tlumočnické a překladatelské činnosti,

- b) ukončením řízení o způsobilosti tlumočnicka nebo překladatele k právním úkonům,
- c) uplynutím lhůty 4 let od doby pozastavení činnosti, byla-li činnost pozastavena na žádost tlumočnicka nebo překladatele.

2.14. Proti rozhodnutí o pozastavení lze podat opravný prostředek, kterému se však nepřiznává odkladný účinek.

V A R I A N T A II

2.12. Ministerstvo spravedlnosti rozhodne o pozastavení oprávnění k výkonu činnosti tlumočnicka a překladatele pokud

- a) bylo proti němu zahájeno trestní stíhání pro trestný čin související s výkonem tlumočnické a překladatelské činnosti,
- b) bylo zahájeno řízení o způsobilosti tlumočnicka nebo překladatele k právním úkonům,
- c) má na základě pravomocného rozhodnutí nastoupit výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody,

2.13. Ministerstvo spravedlnosti rozhodne o pozastavení oprávnění k výkonu činnosti tlumočnicka a překladatele na základě žádosti o pozastavení oprávnění k výkonu činnosti ze závažných důvodů, které dlouhodobě znemožňují vykonávat tlumočnickou nebo překladatelskou činnost a to nejdéle na dobu 4 let.

Komora může rozhodnout o pozastavení oprávnění k výkonu činnosti tlumočnicka a překladatele pokud je zahájeno trestní stíhání znalce nesouvisející s výkonem znalecké činnosti, je-li důvěryhodnost znalce v řízeních před orgány veřejné moci ohrožena.

Po dobu pozastavení práva vykonávat tlumočnickou a překladatelskou činnost nesmí tlumočnick nebo překladatel vykonávat činnost. Pozastavení výkonu činnosti se bezodkladně vyznačí v Centrálním registru tlumočnicků a překladatelů. Bezodkladně se rovněž vyznačí i odpadnutí tohoto pozastavení.

2.14. Proti rozhodnutí o pozastavení lze podat opravný prostředek, kterému se však nepřiznává odkladný účinek.

Pozastavení oprávnění k výkonu činnosti tlumočnicka a překladatele zaniká:

- a) bylo-li ukončeno trestní stíhání pro úmyslný trestný čin související s výkonem tlumočnické a překladatelské činnosti,
- b) ukončením řízení o způsobilosti tlumočnicka nebo překladatele k právním úkonům,
- c) dnem uvedeným v žádosti o pozastavení, nejpozději uplynutím lhůty 4 let od doby pozastavení činnosti, byla-li činnost pozastavena na žádost tlumočnicka nebo překladatele.

Odůvodnění:

O pozastavení práva vykonávat tlumočnickou a překladatelskou činnost rozhodne komora (Ministerstvo spravedlnosti; dle zvol. var.). O pozastavení lze rozhodnout tehdy, je-li pro něj dán zákonem stanovený důvod. Komora (Ministerstvo spravedlnosti; dle zvol. var.) však právo vykonávat činnosti pozastaví, zažádá-li o to překladatel nebo tlumočnick z vážných důvodů. Pokud však dochází k pozastavení činnosti na žádost, je délka pozastavení omezena na 4 roky. Dojde-li k ukončení trestního stíhání podle písm. a) nebo ukončení řízení podle písm. b) „v neprospěch“ tlumočnicka nebo překladatele, dochází automaticky k zániku oprávnění výkonu činnosti podle 2.13. písm. c) a d).

Proti rozhodnutí o pozastavení lze podat opravný prostředek, kterému se však nepřiznává odkladný účinek. Záznam o pozastavení komora (Ministerstvo spravedlnosti; dle zvol. var.) bez zbytečných odkladů zaznamená do Centrálního registru.

2.14. Právo vykonávat tlumočnickou a překladatelskou činnost zaniká

- a) smrtí,
- b) prohlášením za mrtvého, a to ke dni nabytí právní moci rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého,
- c) zbavením způsobilosti k právním úkonům, nebo omezením způsobilosti k právním úkonům
- d) pravomocným odsouzením za úmyslný trestný čin nebo pravomocným odsouzením za nedbalostní trestní čin spáchaný v souvislosti s výkonem činnosti tlumočnicka nebo překladatele,
- e) na základě písemné žádosti o výmaz z Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů,
- f) pokud se dodatečně zjistí, že tlumočnick či překladatel nespĺňuje některou z podmínek pro jeho zápis do Centrálního registru, nebo pokud tyto podmínky odpadly,

VARIANTA I

g) rozhodnutím komory z důvodu dlouhodobé zdravotní nezpůsobilosti nebo obdobných závažných důvodů znemožňujících dlouhodobě vykonávat činnost, není-li podána žádost o pozastavení výkonu činnosti,

VARIANTA II

g) rozhodnutím Ministerstva spravedlnosti z důvodu dlouhodobé zdravotní nezpůsobilosti nebo obdobných závažných důvodů znemožňujících dlouhodobě vykonávat činnost, není-li podána žádost o pozastavení výkonu činnosti,

h) pokud byla tlumočnickovi nebo překladateli uložena sankce výmazu z Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů.

Odůvodnění:

Výmaz z Centrálního registru zaznamená správce registru bezodkladně. Okamžikem výmazu z Centrálního registru zanikají tlumočnickovi nebo překladateli veškerá práva spojená s užíváním znaleckého razítka, označením „zapsaný tlumočnick“, případně členstvím v komoře apod.

2.15. Užívání označení „zapsaný tlumočnick“ a „zapsaný překladatel“ se váže k okamžiku zápisu, resp. vyškrtnutí z Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů.

2.16. Tlumočnick a překladatel je povinen užívat k výkonu své funkce tlumočnického nebo překladatelského razítka v jednotné úpravě, které obsahuje státní znak, jméno tlumočnicka nebo překladatele a jazyk pro který jsou zapsáni. Správce registru vydá tlumočnickovi nebo překladateli potvrzení opravňující ho k objednávce a převzetí pečeti na jeho náklad.

Odůvodnění:

Možnost užívání označení se váže pouze k osobám resp. subjektům, které jsou zapsány v Centrálním registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů. Zápisem do registru je splněna podmínka dodržení všech zákonem stanovených podmínek, což pro jednotlivé tlumočnický a překladatele znamená povinnost dodržování všech pravidel uvedených v zákoně. Okamžikem výmazu oprávnění zaniká. Překladatelské nebo tlumočnické razítko,

keré tlumočník či překladatel připojuje ke svým úkonům, je povinen zaslat zpět správci registru.

V A R I A N T A I

2.17. Komora při zapsání do Centrálního registru tlumočnicků a překladatelů přidělí tlumočnickovi nebo překladateli, který dosud nemá přiděleno identifikační číslo osoby, identifikační číslo osoby poskytnuté správcem základního registru osob.

V A R I A N T A II

2.17. Ministerstvo spravedlnosti při zapsání do Centrálního registru tlumočnicků a překladatelů přidělí tlumočnickovi nebo překladateli, který dosud nemá přiděleno identifikační číslo osoby, identifikační číslo osoby poskytnuté správcem základního registru osob.

2.18. Centrální evidence překladatelských a tlumočnických úkonů je součástí Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů. Obsahem této evidence jsou záznamy o provedení všech úkonů, jejich předmět, pro koho byla činnost provedena, datum vyúčtování a den jejich proplacení

Odůvodnění:

Součástí Centrálního registru je taktéž vedení Centrální evidence překladatelských a tlumočnických úkonů, který by měl nahradit v dnešní době již nevyhovující vedení deníku v psané podobě. Tato evidence bude sloužit k rychlé kontrole plnění povinností vést řádně ty údaje, které se podle platných právních předpisů vedou v tlumočnickém deníku. Dále odpadne povinnost dlouhodobé úschovy deníků ve fyzické podobě.

3.

V A R I A N T A I

Komora zapsaných tlumočnicků a překladatelů

3.1. Zřizuje se Komora zapsaných tlumočnicků a překladatelů se sídlem v Praze, která je samosprávnou stavovskou organizací a vykonává veřejnou správu na úseku překladatelské a tlumočnické činnosti. Komora je právnickou osobou. Komora zapsaných tlumočnicků a překladatelů sdružuje všechny zapsané tlumočnický a překladatele.

3.2. Orgány komory jsou sněm, prezidium, prezident, kárná komise, odvolací kárná komise a dozorčí komise

Odůvodnění:

Vedle výše uvedených zákonem stanovených orgánů se dále počítá se vznikem dalších volitelných orgánů, které si komora ustaví dle své vlastní potřeby.

Zároveň se počítá s vytvořením volebního řádu jakožto stavovského předpisu komory, který upraví podrobnosti o způsobu volby a odvolání členů orgánů komory a taktéž s vytvořením organizačního řádu, který upraví podrobnosti organizace komory.

3.3. **Sněm** je nejvyšším orgánem komory.

- a) volí a odvolává členy orgánů Komory a jejich náhradníky,
- b) schvaluje organizační řád, volební řád, kárný řád a dozorčí řád,
- c) schvaluje jiné stavovské předpisy,
- d) rozhoduje o výši povinného příspěvku tlumočnicků a překladatelů na činnost komory,
- e) rozhoduje o zřízení fondů komory a pravidlech jejich čerpání,
- f) projednává a schvaluje zprávu o činnosti prezidia, dozorčí komise a kárné komise,
- g) provádí další činnosti stanovené v organizačním řádu.

Prezidium je výkonným orgánem komory.

- a) volí a odvolává ze svých členů prezidenta komory a viceprezidenty,
- b) vykonává činnosti, které jsou komoře stanoveny zákonem a nepřísluší jiným orgánům komory,
- c) vykonává činnosti, které jsou mu určeny stavovským předpisem, organizačním řádem nebo jsou na ně delegovány usnesením sněmu (např. zastupuje, chrání a prosazuje zájmy tlumočnicků a překladatelů, vede Centrální registr zapsaných tlumočnicků a překladatelů, předkládá Ministerstvu spravedlnosti ke schválení stavovské předpisy, činí veškerá opatření nezbytná k zajištění řádné činnosti komory apod.).

Prezident

- a) zastupuje komoru navenek a jedná jejím jménem ve všech věcech,

- b) řídí jednání prezidia,
- c) svolává prezidium,
- d) řídí jednání sněmu,
- e) činí rozhodnutí v působnosti prezidia, která nesnesou odkladu; musí být následně schválena při nejbližším jednání prezidia.

Dozorčí komise je kontrolním orgánem komory.

- a) kontroluje dodržování zákona a stavovských předpisů, plnění usnesení sněmu,
- b) informuje prezidium o výsledcích své činnosti.

Kárná komise vykonává kárnou působnost stanovenou zákonem.

- a) kárná komise vykonává působnost stanovenou zákonem a kárným řádem v kárném řízení,
- b) složení kárné komise je dále upraveno v bodu 4.3.

Odvolací kárná komise vykonává kárnou působnost stanovenou zákonem.

- a) odvolací kárná komise vykonává působnost stanovenou tímto zákonem a kárným řádem v kárném řízení,
- b) složení odvolací kárné komise je dále upraveno v bodě 4.7.

V A R I A N T A I I

V případě správy tlumočnické a překladatelské činnosti Ministerstvem spravedlnosti se se zřízením komory nepočítá.

4.

V A R I A N T A I

Kárná odpovědnost a kárné řízení vedené komorou

4.1. Zapsaný tlumočnický a překladatelský je kárně odpovědný za kárné provinění. Kárným proviněním je závažné, nebo opakované zaviněné porušení povinnosti, kterou stanoví tento zákon nebo stavovský předpis.

4.2. Zapsanému tlumočnickovi nebo překladateli lze uložit napomenutí, pokutu nebo výmaz z Centrálního registru. Výnos z uložených pokut je příjmem komory.

4.3. O kárném provinění rozhoduje v kárném řízení kárná komise. Kárnou komisi tvoří tři členové komory, kteří jsou voleni sněmem na dobu 1 roku. Ze členů kárné komise volí sněm jejího předsedu. Členství v kárné komisi je neslučitelné s členstvím v prezidiu Komory.

4.4. Podrobnosti o činnosti kárné komise stanoví kárný řád. Kárný řád vydává Ministerstvo spravedlnosti po předchozím projednání s komorou prostřednictvím prováděcího právního předpisu.

4.5. Kárné řízení se zahajuje na návrh ministra spravedlnosti, předsedy krajského soudu nebo prezidenta komory.

4.6. Proti rozhodnutí kárné komise může navrhovatel nebo tlumočnický či překladatelský orgán podat opravný prostředek.

4.7. O opravném prostředku rozhoduje odvolací kárná komise, která je složena ze zástupce ministerstva spravedlnosti, který je předsedou komise, a dále ze dvou členů komory, kteří nejsou členy prezidia. Členy odvolací kárné komise volí sněm na dobu jednoho roku.

4.8. Kárné řízení lze zahájit ve lhůtě jednoho roku ode dne, kdy se příslušný orgán dozvěděl o existenci důvodu pro zahájení řízení, nejpozději však do 3 let ode dne, kdy k porušení povinnosti zapsaným tlumočnickem nebo překladatelem došlo.

4.9. Údaj o pravomocném rozhodnutí, kterým bude tlumočnický nebo překladatelský orgán uznán vinným ze spáchání kárného provinění, zaznamená Komora zapsaných tlumočnicků a překladatelů v neveřejné části Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů nejpozději do 15 pracovních dnů od nabytí právní moci.

Odůvodnění:

Dosavadní platná právní úprava neobsahovala ani neřešila přestupky znalců a tlumočnicků ani správní delikty znaleckých ústavů, což bylo považováno za hrubý nedostatek. Novela zákona o znalcích a tlumočnících předložená Ministerstvem spravedlnosti v lednu roku 2011 tento nedostatek odstranila a tudíž v rámci kontinuity se navrhuje správní trestání zapracovat i do nové právní úpravy. Vymezení skutkových podstat a sankcí však bude

uzpůsobeno potřebám této nové právní úpravy, nedojde tedy k převzetí ustanovení kárné novely bez dalšího. Předmětem právní úpravy budou jednotlivé skutkové podstaty přestupků. Obecně bude správním trestáním zejména jistěn výkon tlumočnické a překladatelské činnosti oprávněnými subjekty, řádný výkon tlumočnické a překladatelské činnosti a dodržování náležitostí překladatelských úkonů a evidování úkonů v Centrální evidenci tlumočnických a překladatelských úkonů.

Pokud jde o sankce, počítá se s pokutou, pokutou a jejím zveřejněním (při opakovaném závažném porušení zákona) a s odnětím oprávnění vykonávat tlumočnickou a překladatelskou činnost.

V A R I A N T A II

Dohled Ministerstva spravedlnosti a krajských soudů nad činností zapsaných tlumočnicků a překladatelů

4.1. Dohled nad činností zapsaných tlumočnicků a překladatelů vykonává předseda krajského soudu a Ministerstvo spravedlnosti.

4.2. Vymezuje se jednotlivé skutkové podstaty přestupků, kterých se mohou dopustit

- a) tlumočníci a překladatelé, kteří jsou fyzickými osobami,
- b) fyzické osoby nezapsané v Centrálním registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů.

4.3. Zapsanému tlumočnickovi nebo překladateli lze uložit pokutu, pokutu a zveřejnění nebo vyškrtnutí z Centrálního registru. Výnos z uložených pokut je příjmem státního rozpočtu.

4.4. Přestupky podle tohoto zákona projednává Ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu, v jehož obvodu má tlumočnick nebo překladatel bydliště nebo sídlo. Proti rozhodnutí předsedy krajského soudu je možno podat odvolání, přičemž odvolacím orgánem je Ministerstvo spravedlnosti. Proti rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti vydaném v prvním stupni lze podat rozklad.

4.5. Odpovědnost za správní delikt zaniká, pokud o něm správní orgán nezačal řízení do 1 roku ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však zaniká uplynutím 3 let ode dne, kdy byl spáchán.

4.6. Údaj o pravomocném rozhodnutí, kterým byla osoba uznána vinnou ze spáchání přestupku, zaznamená Ministerstvo spravedlnosti do Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů nejpozději do 15 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí.

Odůvodnění:

Předpokládá se odpovědnost zapsaného tlumočnicka a překladatele za porušení povinností, které jsou mu stanoveny tímto zákonem nebo jiným právním předpisem. Dohled nad činností zapsaných tlumočnicků a překladatelů povede Ministerstvo spravedlnosti a předsedové krajských soudů.

5.

V A R I A N T A I

Působnost Ministerstva spravedlnosti nad činností Komory zapsaných tlumočnicků a překladatelů

5.1. Ministerstvo spravedlnosti vykonává státní dohled nad činností Komory zapsaných tlumočnicků a překladatelů.

5.2. Komora zapsaných tlumočnicků a překladatelů předkládá ke schválení Ministerstvu spravedlnosti veškeré přijaté stavovské předpisy a jejich změny. Před přijetím stavovského předpisu si komora vyžádá stanovisko ministerstva.

Odůvodnění:

Ministerstvo spravedlnosti vykonává státní dohled nad činností komory, která zajišťuje výkon tlumočnické a překladatelské činnosti v rámci své působnosti. Komora je povinna poskytnout ministerstvu veškerou součinnost. Dále pak komora předkládá ke schválení ministerstvu veškeré návrhy změn stavovských předpisů, poskytuje ministerstvu přístup do Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů včetně Centrální evidence tlumočnických a překladatelských úkonů.

5.3. Ministerstvo podává soudu návrh na přezkoumání stavovského předpisu, dále potom podává komoře návrh na provedení kontroly jednotlivého tlumočnicka, překladatele či překladatelské kanceláře.

5.4. Ministerstvo spravedlnosti má právo požadovat vysvětlení od Komory zapsaných tlumočnicků a překladatelů k jednotlivým dílčím otázkám její činnosti.

VARIANTA II

V případě VARIANTY II se o zřízení Komory zapsaných tlumočnicků a překladatelů neuvažuje, neboť by veškerou správu tlumočnické a překladatelské činnosti vykonávalo Ministerstvo spravedlnosti.

6. Výkon činnosti tlumočnicka a překladatele

6.1. Tlumočnick a překladatel je povinen vykonávat svoji činnost řádně, ve stanovené lhůtě, odborně, nestranně, nezávisle, účelně a hospodárně.

6.2. Tlumočnick je povinen vykonávat tlumočnickou činnost osobně.

6.3. Překladatel může činit překladatelské úkony pouze za překladatelskou společnost, jejímž je společníkem.

6.4. Úkony zadané orgánem veřejné moci vyřizuje tlumočnick i překladatel přednostně.

6.5. Tlumočnick a překladatel má povinnost zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dozvěděl při výkonu své činnosti to i po jejím skončení. Mlčenlivosti jej může zprostit orgán veřejné moci, který jej ustanovil, nebo ten, pro nějž tlumočnickou a překladatelskou činnost na základě smlouvy vykonával. Povinnost mlčenlivosti se vztahuje i na další osoby, které se na tlumočnické a překladatelské činnosti podílely. O povinnosti mlčenlivosti je tlumočnick nebo překladatel povinen tyto osoby poučit.

6.6. Pro tlumočnicka, překladatele a překladatelskou kancelář se stanovuje povinnost být pojištěn pro případ odpovědnosti za škodu, která byla způsobena v souvislosti s prováděním tlumočnické a překladatelské činnosti.

6.7. Tlumočník a překladatel je povinen vést údaje o tlumočnické a překladatelské činnosti v Centrální evidenci tlumočnických a překladatelských úkonů, v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem.

V A R I A N T A I

6.8. Tlumočník a překladatel je povinen se trvale vzdělávat a účastnit se vzdělávacích kurzů pořádaných Komorou tlumočnicků a překladatelů v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem.

6.9. Komora v rozsahu stanoveném prováděcími právními předpisy pravidelně kontroluje plnění povinnosti odborného vzdělávání. Nesplní-li překladatel nebo tlumočník povinnost týkající se vzdělávání stanovenou mu zákonem nebo podzákonným právním předpisem, bude mu v kárném řízení uloženo kárné opatření vyškrtnutí z Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů.

6.10. Formu, obsah a další náležitosti trvalého vzdělávání včetně pořádání zkoušek stanoví Ministerstvo spravedlnosti prováděcím právním předpisem po předchozím projednání s komorou.

Odůvodnění:

Stanovují se základní zásady výkonu činnosti tlumočnicka a překladatele, které jsou proti dosavadní právní úpravě rozšířeny. Návrh zákona zachovává pojetí dosavadní právní úpravy, podle které je tlumočník povinen vykonávat svoji činnost osobně.

Mezi základní povinnosti, které přibyly oproti současné zákonné úpravě, patří především povinnost vzdělávání.

V oblasti tlumočení a překladatelství je potřeba trvalého vzdělávání zcela nezbytná, neboť terminologie se neustále vyvíjí a je nutné ji soustavně doplňovat. Komora by měla zabezpečovat nejen vzdělávací kurzy, ale taktéž celý systém trvalého vzdělávání a kontrolu splnění této povinnosti. Údaj o vzdělávání by měl být zaznamenáván v Centrálním registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů vždy u jednotlivých členů tak, aby bylo možné trvalé odborné vzdělávání kdykoliv prokázat. Způsob a rozsah vzdělávání upraví Ministerstvo spravedlnosti prováděcím právním předpisem, který stanoví taktéž způsob a časnost kontroly.

V rámci stavovské úpravy pak lze uvažovat o zavedení průkazu odbornosti tlumočnicka a překladatele, který by dodržování povinnosti registroval apod.

6.11. Tlumočníci a překladatelé jsou povinni platit příspěvky na činnost komory ve výši stanovené komorou.

Odůvodnění:

Navrhovaná právní úprava stanovuje povinnost tlumočnicků a překladatelů platit příspěvky komoře, ze kterých komora financuje svoji činnost.

V A R I A N T A II

6.8. Tlumočnick a překladatel je povinen se soustavně vzdělávat v oboru, pro který byl zapsán do Centrálního registru tlumočnicků a překladatelů, a prohlubovat své odborné znalosti pro řádný výkon tlumočnické a překladatelské činnosti.

6.9. Ministerstvo v rozsahu stanoveném prováděcími právními předpisy pravidelně kontroluje plnění povinnosti odborného vzdělávání.

6.10. Tlumočnick nebo překladatel nesmí podat tlumočnický nebo překladatelský úkon, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti pro jeho poměr k věci, zadavateli, účastníkovi řízení nebo osobě, které se úkon týká. Jakmile se tlumočnick nebo překladatel dozví o skutečnosti, pro kterou nesmí podat tlumočnický nebo překladatelský úkon, oznámí to orgánu, který jej ustanovil.

7. Výkon činnosti tlumočnicka nebo překladatele nezapsaného v Centrálním registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů

7.1. Orgán veřejné moci může ustanovit tlumočnickem nebo překladatelem osobu, která není zapsána v Centrálním registru, pouze v případě, že

- a) není pro některý jazyk žádný tlumočnick nebo překladatel zapsán do Centrálního registru,
- b) nemůže-li zapsaný tlumočnick nebo překladatel úkon provést,
- c) pokud by bylo provedení úkonu zapsaným tlumočnickem či překladatelem nepřiměřeně obtížné či nákladné,

d) nesnese-li úkon odkladu a není možné ustanovit osobu zapsanou v registru.

7.2. Osoba nezapsaná v Centrálním registru může být ustanovena pokud:

- a) má plnou způsobilost k právním úkonům,
- b) splňuje odborné předpoklady pro to, aby tlumočnický nebo překladatelský úkon provedla,
- c) vyslovila s ustanovením souhlas.

Odůvodnění:

Možnost orgánu veřejné moci ustanovit tlumočnickem či překladatelem osobu, která není zapsána do Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů, se navrhuje převzít z dosavadní právní úpravy. Ve srovnání s dosavadní právní úpravou dochází k rozšíření okruhu podmínek, které musí být pro ustanovení nezapsané osoby tlumočnickem či překladatelem splněny o plnou způsobilost k právním úkonům.

Osoba nezapsaná v Centrálním registru, která byla ustanovena podle bodu 7.2. nesmí používat označení „zapsaný tlumočnick“ nebo „zapsaný překladatel“.

Evidence ustanovení nezapsaných osob tlumočnickem nebo překladatelem a evidence jejich tlumočnických a překladatelských úkonů v podobě informačního systému nebude vedena. Předpokládá se, že o přibrání tlumočnicka nebo překladatele „ad hoc“ bude učiněn záznam do spisu, a že přibrání „ad hoc“ bude odůvodněno.

8. Odměňování a náhrada nákladů, povinnost platit příspěvky a další platby

8.1. Tlumočnick a překladatel má nárok na odměnu za poskytování tlumočnické a překladatelské činnosti.

8.2. Tlumočnick a překladatel má dále právo na úhradu nákladů, které účelně vynaložil v souvislosti s tlumočnickým nebo překladatelským úkonem.

8.3. Je-li úkon zadán orgánem veřejné moci, řídí se odměna prováděcím právním předpisem, jinak je odměna určena dohodou mezi tlumočnickem, překladatelem nebo překladatelskou společností a zadavatelem.

Odůvodnění:

Navrhovaná právní úprava v oblasti odměňování a náhrad nákladů vychází z dosavadní právní úpravy. Úprava způsobu a výše odměňování bude stanovena vyhláškou Ministerstva spravedlnosti.

9. Společná a přechodná ustanovení

V A R I A N T A I

9.1. Stavovské předpisy upravují věci svěřené jim tímto zákonem a dále upravují podrobnosti o výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti a podrobnosti o právech a povinnostech tlumočnicků a překladatelů.

9.2. Osoby, které jsou zapsané v seznamu znalců a tlumočnicků podle zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, jako tlumočníci nebo překladatelé, se dnem účinnosti tohoto zákona stávají tlumočníky a překladateli podle tohoto zákona.

9.3. Do řádného zvolení orgánů nově vzniklé komory vykonává jejich působnost přípravný výbor, jehož členy jmenuje ministr spravedlnosti.

9.4. Přípravný výbor komory provádí přípravné práce před svoláním ustavujícího sněmu a zabezpečuje přípravu a svolání ustavujícího sněmu tak, aby jej bylo možno konat nejpozději do 1,5 roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, ne však dříve než uplyne lhůta pro doložení splnění podmínek dle bodu 9.5.

9.5. Členy komory se stanou všichni tlumočníci a překladatelé zapsaní v současném seznamu tlumočnicků a překladatelů podle dosavadního zákona. Členové komory mají povinnost nejdéle do 1 roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona doložit přípravnému výboru splnění podmínek potřebných pro zápis do Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů podle tohoto právního předpisu. Nedoloží-li v této lhůtě splnění uvedených podmínek, přípravný výbor je vymaže z Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů.

Nesplňuje-li tlumočník nebo překladatel podmínku dosažení určitého stupně vzdělání, je povinen doložit její splnění ve lhůtě korespondující se standardní délkou magisterského studia v příslušném oboru. Běh lhůty pro doložení splnění podmínky dosažení vysokoškolského

vzdělání počíná dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Podmínku dosažení vzdělání lze v tomto případě nahradit doložením aktivního výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti po dobu minimálně deseti let bezprostředně předcházejících dni nabytí účinnosti tohoto zákona.

Odůvodnění:

Vzhledem k tomu, že zákon počítá s dosažením vysokoškolského vzdělání ve stanoveném oboru nebo doložením dokladu prokazujícího studium překladatelství nebo tlumočnictví na vysoké škole v zahraničí, navrhuje se stanovit přechodné období pro možnost doplnění vzdělání ve lhůtě pěti let od nabytí účinnosti tohoto zákona. Alternativou k předložení dokladů o vzdělání je doložení listin prokazujících relevantní nepřerušenu dobu výkonu překladatelské nebo tlumočnické praxe.

V A R I A N T A I I

9.1. Osoby, které jsou zapsané v seznamu znalců a tlumočnicků podle zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, jako tlumočníci nebo překladatelé, se dnem účinnosti tohoto zákona stávají tlumočníky a překladateli podle tohoto zákona.

9.2. Nesplňuje-li tlumočnick nebo překladatel ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona podmínky pro zápis do Centrálního registru tlumočnicků a překladatelů tímto zákonem stanovené, je povinen doložit Ministerstvu spravedlnosti splnění těchto podmínek nejdéle do tří let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, jinak bude vyškrtnut z Centrálního registru tlumočnicků a překladatelů.

Nesplňuje-li tlumočnick nebo překladatel podmínku dosažení určitého stupně vzdělání, je povinen doložit její splnění ve lhůtě korespondující se standardní délkou magisterského studia v příslušném oboru. Běh lhůty pro doložení splnění podmínky dosažení vysokoškolského vzdělání počíná dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Podmínku dosažení vzdělání lze v tomto případě nahradit doložením aktivního výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti po dobu minimálně deseti let bezprostředně předcházejících dni nabytí účinnosti tohoto zákona.

9.7. Ministerstvo spravedlnosti stanoví vyhláškou

- a) způsob a rozsah vzdělávání tlumočnicků a překladatelů,
- b) způsob a výši odměňování tlumočnicků a překladatelů,
- c) kárný řád.

Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (RIA) k věcnému záměru zákona o zapsaných tlumočnících a překladatelích

I. Důvod předložení

Návrh věcného záměru zákona o zapsaných tlumočnících a překladatelích je předkládán v souladu s Plánem legislativních prací vlády na rok 2011. Předložen by měl být do konce srpna roku 2011.

Název – Věcný záměr zákona o zapsaných tlumočnících a překladatelích

II. Zhodnocení platné právní úpravy a současného stavu

Platná právní úprava znalecké a tlumočnické činnosti je obsažena především v zákoně č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů. Zákon upravuje jmenování a odvolávání znalců a tlumočnicků, výkon znalecké a tlumočnické činnosti, odměňování a náhradu nákladů znalců a tlumočnicků, znaleckou činnost ústavů, jakož i působení znalců a tlumočnicků nezapsaných do seznamu znalců a tlumočnicků.

Podrobnosti o řízení znalecké a tlumočnické činnosti, o výkonu znalecké a tlumočnické činnosti, o odměňování ústavů a o odměnách za znalecké posudky a tlumočnické úkony a náhradách nákladů v souvislosti s nimi stanoví vyhláška č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.

Tato právní úprava vzhledem k době svého přijetí a se zřetelem k tomu, že od nabytí účinnosti byla velmi zřídka novelizována, je zcela obsoletní a po všech stránkách nevyhovující současným podmínkám nastalým v důsledku vývoje společnosti a technologického rozvoje. Dosavadní právní úprava tak obsahuje instituty a terminologické názvosloví, které v dnešní době a praxi nelze použít, a pro nově vzniklé subjekty, společenské vztahy a postupy, které vznikly v důsledku vývoje od roku 1967, adekvátní řešení neobsahuje.

Cílem navrhované právní úpravy je tak především oddělení právní úpravy postavení a činnosti znalců na jedné straně a tlumočnicků a překladatelů na straně druhé a z této premisy

předkládaný věcný záměr zákona vychází. Dosavadní praxe totiž ukázala, že úprava tlumočnické a překladatelské činnosti vyžaduje zcela jinou úpravu, než je úprava potřebná pro znalce. V návaznosti na oddělení právní úpravy pro znalce a pro tlumočníky a překladatele lze konstatovat, že hlavními cíli nově navrhované úpravy je především rozlišování tlumočnicků a překladatelů, zakotvení překladatelských kanceláří, vznik Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů a Centrální evidence překladatelských a tlumočnických úkonů a nová úprava vzniku, pozastavení a zániku oprávnění vykonávat tlumočnickou a překladatelskou činnost.

Navrhovaná právní úprava se má zaměřit zejména na:

1. rozdělení znalecké činnosti a tlumočnické a překladatelské činnosti do dvou samostatných zákonů,
2. nastavení jednotných kritérií pro zápis do Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů,
3. zápis uchazečů do Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů po splnění zákonných podmínek.

III. Identifikace problému, cílů, kterých má být dosaženo a rizik spojených s nečinností

- **Zhodnocení současného stavu a identifikace problému, který má být řešen včetně zhodnocení platného právního stavu**

Znaleckou a tlumočnickou činnost vykonávají znalci a tlumočníci zapsaní do seznamu znalců a tlumočnicků; znaleckou činnost vykonávají také ústavy.

Identifikace problému: *Současná právní úprava zná pouze tlumočnickou činnost vykonávanou tlumočníky. Překladatelská činnost vykonávaná překladateli již samostatně upravena není, ačkoliv mezi těmito činnostmi jsou určité odlišnosti. Nový právní předpis by měl důsledně oddělovat činnost tlumočnickou a překladatelskou.*

Tlumočníky jmenuje pro jednotlivé jazyky ministr spravedlnosti nebo předseda krajského soudu v rozsahu, v němž je ministrem spravedlnosti k tomu pověřen.

Ke jmenování tlumočnickem dojde na základě výběru mezi osobami, které splňují podmínky pro jmenování. Podle platné judikatury není na jmenování tlumočnickem právní nárok.

Návrhy na jmenování tlumočnicka mohou podat státní orgány, vědecké instituce, vysoké školy, dále organizace, u nichž pracují osoby přicházející v úvahu, jakož i příslušné orgány společenských organizací, jestliže to vyplývá z úkolů těchto organizací. Tlumočnickem může být jmenován též ten, kdo sám o jmenování požádá.

Identifikace problému: *Současné nastavení podmínek a procesu jmenování se jeví jako zcela netransparentní. Fyzická osoba, která splňuje podmínky stanovené zákonem, nemusí být do seznamu jako tlumočnick zapsána. Důvodem je absence konkrétních závazných kritérií pro posuzování znalostí a zkušeností, a taktéž diskreční uvážení orgánu, který tlumočníky jmenuje. Zároveň se žadateli nemusí dostat odůvodnění jeho nejmenování tlumočnickem, neboť na jmenování neexistuje právní nárok. Zápis do seznamu není ani rozhodnutím přezkoumatelným v soudním řízení.*

Je zjevné, že tento stav není vyhovující z toho důvodu, že rozhodování nelze považovat za transparentní, a rovněž z toho důvodu, že není vůbec zajištěna právní jistota uchazečů o výkon tlumočnické činnosti.

Tlumočníky jmenuje pro jednotlivé jazyky ministr spravedlnosti nebo předseda krajského soudu v rozsahu, v němž je ministrem spravedlnosti k tomu pověřen. Bližší rozdělení znalců a tlumočnicků na ty, které jmenuje ministr spravedlnosti, a na ty, které jmenuje předseda krajského soudu, upravuje v § 1 prováděcí vyhláška č. 37/1967 Sb.

Orgán, který tlumočnicka jmenoval, jej odvolá a zařídí jeho vyškrtnutí ze seznamu, jestliže:

a) se dodatečně ukáže, že nebyly splněny podmínky pro jeho jmenování, anebo jestliže tyto podmínky odpadly,

b) po jmenování nastaly skutečnosti, pro které tlumočnick nemůže svou činnost trvale vykonávat,

- c) tlumočník přes výstrahu neplní nebo porušuje své povinnosti,
- d) organizace, u níž je tlumočník zaměstnán, prokáže, že mu tlumočnická činnost brání v řádném výkonu povinností vyplývajících z pracovního poměru, a
- e) tlumočník požádá o své odvolání.

Identifikace problému: *Rozdělení pravomoci jmenovat a odvolávat tlumočníky a překladatele je v současné době značně nepřehledné a z tohoto důvodu by mohlo docházet k situacím, kdy v seznamu znalců a tlumočnicků bude zapsán a činnost bude vykonávat tlumočník jmenovaný orgánem, který k tomu neměl pravomoc. Zároveň to předpokládá schopnost příslušných správních orgánů posoudit v některých případech obtížné odborné otázky.*

Z tohoto důvodu se zdá jako vhodnější soustředit správu tlumočnické a překladatelské činnosti pod Komoru tlumočnicků a překladatelů, která bude disponovat odborným aparátem.

Seznamy znalců a tlumočnicků vedou krajské soudy, v jejichž obvodu má znalec trvalé bydliště. Ústřední seznam znalců a tlumočnicků vede Ministerstvo spravedlnosti. Seznam se zasílá krajským soudům. Seznamy znalců a tlumočnicků jsou veřejně přístupné.

Identifikace problému: *V současnosti existuje duplicita vedení seznamu znalců a tlumočnicků. Pro potřeby svého obvodu vedou seznamy příslušné krajské soudy a dále Ministerstvo spravedlnosti vede centrální seznam všech znalců a tlumočnicků. Mnohdy ovšem nastane situace, kdy příslušný krajský soud nemá ve svém obvodu znalce potřebného pro daný obor a je potřeba jej ustanovit z jiného kraje. Jedním z cílů připravovaného zákona je tedy vytvořit Centrální registr zapsaných tlumočnicků a překladatelů k němuž by byl umožněn dálkový přístup. Tak by všechny orgány veřejné moci, které tlumočnicka nebo překladatele ustanovují, měly přehled o tlumočnících a překladatelích s preferovaným obvodem a taktéž v případě nutnosti i v obvodech dalších. Podobnou službu by Centrální registr zapsaných tlumočnicků a překladatelů poskytl i veřejnosti, která by měla možnost si ověřit, zda je tlumočník či překladatel skutečně „zapsaným“, nebo si jen vyhledat tlumočnicka či překladatele z registru pro účely poskytnutí tlumočnického nebo překladatelského úkonu.*

Platná právní úprava neupravuje možnost pozastavení práva vykonávat činnost tlumočnicka.

Identifikace problému:

Ministerstvo spravedlnosti v lednu 2011 předložilo vládě novelu zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, která již možnost pozastavení činnosti tlumočnicka, resp. sankci vyškrtnutí tlumočnicka ze seznamu obsahuje. V rámci zachování kontinuity se s téměř totožnou úpravou počítá i pro potřeby tohoto zákona.

▪ **Stanovení cíle, který má být dosažen řešením problému**

• ***Realizace nové koncepce tlumočnicků a překladatelů***

Na základě požadavků plynoucích z práva EU, především pak čl. 49 a násl., 56 a násl., a 81 a násl. Smlouvy o fungování EU, se navrhuje, aby byl žadatel do Centrálního registru tlumočnicků a překladatelů zapsán po splnění zákonných podmínek a kvalifikačních předpokladů .

Dalším významným koncepčním posunem je skutečnost, že by se nově mělo rozlišovat mezi tlumočnickými a překladatelskými činnostmi a jimi vykonávanou činností tlumočnickou a překladatelskou.

• ***Vznik Komory tlumočnicků a překladatelů***

Jako jedna z předkládaných variant se navrhuje vznik Komory překladatelů a tlumočnicků se sídlem v Praze, která by byla samosprávnou stavovskou organizací s povinným členstvím. Komora zapsaných tlumočnicků a překladatelů, která by byla právnickou osobou, by vykonávala veřejnou správu na úseku tlumočnické a překladatelské činnosti. Orgány komory by měly být sněm, prezidium, prezident, kárná komise, odvolací kárná komise a dozorčí komise.

• ***Vznik Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů a Centrální evidence tlumočnických a překladatelských úkonů***

Navrhuje se vznik Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů, který by měl sloužit k lepší kontrole výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti. Součástí Centrálního registru by měla být taktéž Centrální evidence tlumočnických a překladatelských úkonů, která by nahradila současný nevyhovující systém vedení tlumočnického deníku v listinné podobě.

- ***Úprava podmínek vzniku, pozastavení a zániku oprávnění vykonávat tlumočnickou a překladatelskou činnost***

Vznik oprávnění k výkonu činnosti tlumočnicka a překladatele se bude vázat na jeho zapsání do Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů. Zapsat do registru by bylo možné pouze osobu, která je plně způsobilá k právním úkonům, je bezúhonná, splňuje potřebné odborné předpoklady, má takové osobní vlastnosti, které dávají předpoklad pro řádný výkon tlumočnické nebo překladatelské činnosti, nebyla jí po dobu uplynulých 3 let uložena sankce vyškrtnutí z Centrálního registru a splní ostatní požadavky stanovené tímto zákonem (např. povinnost složení vstupní zkoušky).

Vzhledem k tomu, že pro určité případy bude nutné pověřit provedením tlumočnického nebo překladatelského úkonu osobu, která nebude zapsána v Centrálním registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů, bude umožněno ustanovení nezapsaného tlumočnicka nebo překladatele pro jednotlivé případy. Takto ustanovený tlumočnick nebo překladatel by nebyl zapsán do Centrálního registru a nebyl by vázán všemi podmínkami pro výkon tlumočnické nebo překladatelské činnosti, které budou stanoveny zákonem.

Pozastavení a zánik oprávnění vykonávat tlumočnickou a překladatelskou činnost by mělo kopírovat navrhovanou úpravu obsaženou v novele zákona o znalcích a tlumočnících z ledna 2011.

- ***Zavedení institutu vstupní zkoušky***

Navrhuje se zavést povinnou vstupní zkoušku, která by měla vést ke zlepšení celkové úrovně překladatelské a tlumočnické činnosti. Zkouška bude skládána v závislosti na přijaté variantě u Komory zapsaných tlumočnicků a překladatelů nebo Ministerstva spravedlnosti. Průběh a obsahovou náplň zkoušky upraví podzákoný právní předpis.

Zkouška bude mít dvě části, přičemž v první se bude ověřovat uchazečova znalost základních procesních předpisů souvisejících s výkonem profese, o kterou se uchází, a v rámci druhé části bude uchazeč přezkoušen z jazykových znalostí. Nebude-li možné uchazeče z jazykových znalostí v rámci druhé části zkoušky přezkoušet z důvodu, že komora

nebude moci zajistit přezkoušení, bude mít uchazeč povinnost doložit doklad o znalosti jazyka.

- **VARIANTA I. - *Systém správního trestání a dohled nad činností Komory zapsaných tlumočnicků a překladatelů***

Zapsaný tlumočnick a překladatel bude kárně odpovědný za kárné provinění – tj. zaviněné porušení povinností stanovených zákonem nebo stavovským předpisem. Jako sankce za toto kárné provinění bude možné uložit napomenutí, pokutu nebo vyškrtnutí z Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů.

O kárném provinění bude rozhodovat v kárném řízení kárná komise Komory zapsaných tlumočnicků a překladatelů, a to na návrh ministra spravedlnosti, předsedy krajského soudu nebo prezidenta komory. O opravném prostředku rozhodne odvolací kárná komise, jejímž členem bude také zástupce Ministerstva spravedlnosti.

Ministerstvo spravedlnosti bude vykonávat státní dohled nad činností Komory zapsaných tlumočnicků a překladatelů v rámci své působnosti. Ministerstvo spravedlnosti bude mít určitou pravomoc ve vztahu k stavovským předpisům vydaným komorou (komora např. nebude moci předpis vydat bez předchozího schválení Ministerstvem spravedlnosti).

- **VARIANTA II. -*Systém správního trestání a dohled nad činností zapsaných tlumočnicků a překladatelů vedený Ministerstvem spravedlnosti a předsedy krajských soudů***

Varianta II. navrhuje vedení dohledu nad tlumočnickou a překladatelskou činností Ministerstvem spravedlnosti a předsedy krajských soudů. Správní delikty podle tohoto zákona by tak projednával v prvním stupni předseda krajského soudu, v jehož obvodu má tlumočnick nebo překladatel bydliště nebo sídlo, nebo Ministerstvo spravedlnosti. Odvolacím orgánem by tak bylo Ministerstvo spravedlnosti nebo rozkladová komise ministerstva.

▪ **Zhodnocení rizik, která jsou spojena s neřešením problému**

Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, je jedním z mála právních předpisů, který platí bez větších novelizací již více než 40 let. Ve své době znamenal velice vítaný návrat k tradici právní úpravy státem certifikované znalecké a tlumočnické činnosti. Vzhledem k době svého přijetí již však tato právní úprava nemůže vyhovovat současným podmínkám vyvstalým v důsledku technologického rozvoje a proměny politického prostředí. Především právo EU a současná odborná tlumočnická a překladatelská praxe kladou na právní úpravu takové nároky, které není schopna v současné době efektivně zvládat. Neexistence nové právní úpravy tak může vést ke snížení kvality tlumočnické a překladatelské činnosti, která postupem času sehrává v rámci soudního řízení a jiných řízení stále významnější roli.

IV. Návrh variant řešení

V souvislosti s řešením nové právní úpravy tlumočnické a znalecké činnosti bylo uvažováno o dále uvedeném variantním řešení problémů.

1. Potřeba vzniku nové právní úpravy

VARIANTA I.

Vycházet z dosavadního stavu a danou právní úpravu neměnit.

VARIANTA II.

Vytvořit zcela nový zákon/nové zákony.

VARIANTA III.

Kompletní novelizace současného zákona.

Výběr varianty řešení:

Navrhovaná Varianta I. se jeví jako nevhodná, především z důvodu zastaralosti zákona. Současná právní úprava existuje bez větších novelizačních změn již 40 let a není schopna již v současné době reagovat na hospodářský a kulturní vývoj. Ve své době znamenal

tento zákon velice vítaný návrat k tradici právní úpravy státem certifikované znalecké a tlumočnické činnosti, v současné době však již není schopen kvalitní regulace.

Varianta III. navrhuující novelizaci současného zákona se taktéž nejeví jako vhodná, především z toho důvodu, že nejen obsah, ale taktéž struktura zákona je zcela odlišná od potřeb současné regulace. Novelizace by tedy ve svém důsledku byla velice složitá a nemusela by přinést požadovaný výsledek.

Navrhuje se jako nejvhodnější **VARIANTA II.**, která podporuje vznik nového zákona. Ten by měl být již stavěn na principech svobodného přístupu k funkci tlumočnicka a překladatele a měl by vést k celkovému zlepšení tlumočnické a překladatelské činnosti.

2. Rozdělení regulace tlumočnické a znalecké činnosti do samostatných zákonů

VARIANTA I.

Vycházej z dosavadního stavu společné úpravy znalecké a tlumočnické činnosti v rámci jednoho zákona.

VARIANTA II.

Vytvoření jednoho zákona rozděleného na dvě části, který by upravoval odděleně znaleckou a tlumočnickou činnost.

VARIANTA III.

Rozdělení tlumočnické a znalecké činnosti do dvou samostatných zákonů.

Výběr varianty řešení:

Navrhovaná Varianta I se jeví jako zcela nevhodná, neboť spojení právní regulace tlumočnické a znalecké činnosti v jednom zákoně je dlouhodobě jedním z hlavních problémů současné právní úpravy, která dostatečně nereflektuje faktické rozdíly mezi těmito dvěma činnostmi. V uplynulém desetiletí bylo učiněno několik legislativních pokusů o tvorbu společné právní úpravy znalecké a tlumočnické činnosti. Avšak právě odlišnost potřeb jednotlivých profesí vedla k tomu, že tyto návrhy byly nakonec odmítnuty. Právní úprava znalců a tlumočnicků tedy potřebuje zcela odlišnou úpravu, což vylučuje i přijetí Varianty II.

neboť by mohl opětovně vést k vytvoření torzovitého zákona vykazujícího se značnou nesystematičností.

Navrhuje se tedy přijmout **VARIANTU III.**, která by vedla k celkovému osamostatnění jednotlivých profesí, podobně jako je tomu v některých evropských státech.

3. Zápis do Centrálního registru tlumočnicků a překladatelů po splnění podmínek stanovených zákonem

VARIANTA I.

Ponechat současnou úpravu, kdy o jmenování tlumočnicka rozhoduje ministr spravedlnosti nebo předseda krajského soudu na základě obsazenosti jednotlivých jazyků tlumočnickými a překladateli v daném obvodu krajského soudu.

VARIANTA II.

Stanovit právní nárok na zápis do Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů po splnění zákonných podmínek a kvalifikačních předpokladů.

VARIANTA III.

Nastavení principu *numerus clausus* a následný zápis tlumočnicků a překladatelů pouze v návaznosti na výmaz jiného tlumočnicka či překladatele, který vykonává činnost ve stejném jazyce a ve stejném obvodu krajského soudu z Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů.

Výběr varianty řešení:

Současná právní úprava uvedená ve Variantě I. není zcela transparentní, neboť i tlumočnick, který splňuje podmínky stanovené zákonem, nemusí být do seznamu zapsán. Důvodem je absence konkrétních závazných kritérií pro posuzování znalostí a zkušeností jednotlivých tlumočnicků a překladatelů. Zároveň není rozhodnutí o zápisu do seznamu rozhodnutím přezkoumatelným v soudním řízení. Tento stav je tedy nevyhovující, neboť není nastavena právní jistota uchazečů o výkon tlumočnické činnosti. Uzavření tlumočnické a překladatelské činnosti uváděné jako Varianta III. není vhodné z několika

důvodů. Hlavním je nepovolená uzavřenost, kterou zakazuje právo Evropské unie a v souvislosti s tím taktéž uzavření možnosti hospodářské soutěže.

Nejvhodnějším řešením je tedy **VARIANTA II.**, která by měla vést k celkovému zlepšení kvality tlumočnické a překladatelské činnosti v rámci konkurenčního postavení jednotlivých tlumočnicků a překladatelů.

4. Zřízení samosprávné Komory zapsaných tlumočnicků a překladatelů

VARIANTA I

Vytvořit novou samosprávnou Komoru zapsaných tlumočnicků a překladatelů.

VARIANTA II

Ponechání správy tlumočnické a překladatelské činnosti Ministerstvu spravedlnosti.

Výběr varianty řešení:

Jedním z hlavních problémů současné tlumočnické a překladatelské činnosti je nedostatečná organizace těchto osob a dále problematika jejich trvalého vzdělávání a ověřování tohoto vzdělávání. Vzhledem k tomu, že se v obou případech jedná o systémové nedostatky, bylo vyhodnoceno jako vhodné přenést současnou správu tlumočnické a překladatelské činnosti na nově vzniklou Komoru zapsaných tlumočnicků a překladatelů. Ta by měla převzít odpovědnost za nové nastavení systému následného vzdělávání a taktéž odpovědnost za kontrolu plnění této povinnosti. Vznik komory tak povede ke zlepšení celkové správy tlumočnické a překladatelské činnosti a vytvoří podmínky pro její efektivní rozvoj. Současný stav, kdy správu provádí Ministerstvo spravedlnosti je nevyhovující, neboť z odborného hlediska není schopno výše uvedený systém garantovat.

Přenesením správy na nově vzniklou komoru dojde taktéž k pozitivním dopadům na státní rozpočet, neboť komora bude svoji existenci financovat prostřednictvím poplatků jednotlivých tlumočnicků a překladatelů.

Na základě výše uvedeného se doporučuje přijetí **VARIANTY I. Pro zvážení obou variant byla v materiálu taktéž uváděna možnost správy Ministerstvem spravedlnosti, podobně jako u zákona o zapsaných znalcích.**

5. Vznik Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů

VARIANTA I

Ponechat současný stav vedení seznamu znalců a tlumočnicků.

VARIANTA II

Vytvořit Centrální registr zapsaných tlumočnicků a překladatelů, jehož součástí bude Centrální evidence tlumočnických a překladatelských úkonů.

VARIANTA III

Vytvořit Centrální registr zapsaných tlumočnicků a překladatelů, který nebude obsahovat Centrální evidenci tlumočnických a překladatelských úkonů.

Výběr varianty řešení:

V současné době vedou seznamy znalců a tlumočnicků jednotlivé krajské soudy pro jejichž obvod je tlumočnick zapsán. Stejně tak je ovšem veden seznam všech tlumočnicků Ministerstvem spravedlnosti. Dosavadní stav se tedy prezentuje značnou roztržitostí a nepřehledností. Z tohoto důvodu se navrhuje nepřijmout navrhovanou Variantu I. Preferovaná **VARIANTA II.** upravuje vznik Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů, jehož součástí by byla takéž Centrální evidence tlumočnických a překladatelských úkonů. Ten by měl nahradit v dnešní době již nefungující systém vedení tlumočnických a překladatelských deníků v písemné podobě a umožnit komoře efektivně provádět dohled nad plněním povinnosti tlumočnicka a překladatele v této oblasti. Varianta III., která se omezuje pouze na vznik Centrálního registru zapsaných tlumočnicků a překladatelů není vhodná z toho důvodu, že většina tlumočnicků již v dnešní době vede deník v elektronické podobě a vést deníky v listinné podobě v současnosti již není potřeba.

Dotčené subjekty

Právní úprava se bude přímo dotýkat Ministerstva spravedlnosti, krajských soudů a tlumočnicků a překladatelů zapsaných do příslušných seznamů podle platných právních předpisů.

V. Vyčíslení předpokládaných finančních dopadů

V A R I A N T A I. - Zřízení Komory tlumočnicků a překladatelů

Podle platného právního stavu fakticky vykonávají správu tlumočnické (i znalecké) činnosti jednotlivé krajské soudy a Ministerstvo spravedlnosti ČR. Návrh věcného záměru zákona počítá jako s jednou z možných variant s přenesením velké části agendy tlumočnicků a překladatelů na nově zřízenou Komoru tlumočnicků a překladatelů. Do působnosti Ministerstva spravedlnosti ČR by měla spadat pouze určitá forma dohledu nad výkonem tlumočnické a překladatelské činnosti.

Přínos nové právní úpravy pro státní rozpočet

a) úspora pracovních míst

Podle vyjádření krajských soudů se znaleckou a tlumočnickou činností na jednotlivých krajských soudech zabývá 1 zaměstnanec na plný pracovní úvazek. V některých případech se na této činnosti podílí ještě některé další osoby, jako např. zapisovatelka, u níž to však není hlavní náplň její pracovní činnosti. Současně se na správě znalecké a tlumočnické činnosti podílejí předsedové a místopředsedové krajských soudů (vyřizování stížností, žádostí, zasedání poradních sborů, jmenování...). Vytížení předsedy a místopředsedy soudu však nelze zcela přesně odhadnout, ale blíží se např. podle vyjádření Krajského soudu v Praze 1 pracovnímu dnu v týdnu.

Vedle toho se agendou znalců a tlumočnicků (fyzických osob) zabývá na plný pracovní úvazek 1 zaměstnanec odboru dohledu Ministerstva spravedlnosti.

Mzdové náklady na jednu referentku (referenta) pro agendu znalecké a tlumočnické činnosti činí přibližně **366.000 Kč** ročně, přičemž se jedná o částku odpovídající tzv. superhrubé mzdě, tzn. včetně sociálního a zdravotního pojištění placeného zaměstnavatelem. Náklady na kancelářské potřeby, telefony a poštovné pak činí přibližně **60.000 Kč** ročně. Vynásobíme-li výše uvedené částky počtem zaměstnanců, kteří se touto agendou zabývají, tak

celkové roční náklady na správu znalecké a tlumočnické činnosti prováděné krajskými soudy a Ministerstvem spravedlnosti činí přibližně **3.834.000 Kč**.

Přenesením převážné části agendy tlumočnicků a překladatelů na Komoru tlumočnicků a překladatelů budou moci být někteří z těchto referentů např. převedeni na jinou práci.

Dohled Ministerstva spravedlnosti ČR nad tlumočnickou a překladatelskou činností by byl prováděn dosavadními zaměstnanci.

b) úspora za vedení stávajícího seznamu znalců a tlumočnicků krajskými soudy

V současné době činí náklady na údržbu a provoz seznamu znalců (a tlumočnicků) jednotlivými krajskými soudy přibližně **600.000 Kč**. Při převedení převážné části agendy tlumočnicků a překladatelů na Komoru tlumočnicků a překladatelů by tyto náklady odpadly.

c) úspora za tlumočnické a překladatelské deníky v listinné podobě

V současné době činí roční náklady na tlumočnické deníky v listinné podobě přibližně **15 000 Kč**. Převedením této agendy na Komoru tlumočnicků a překladatelů by došlo k úspoře těchto nákladů.

Náklady nové právní úpravy pro státní rozpočet

Navrhovaná právní úprava není spojena s žádnými náklady pro státní rozpočet.

Shrnutí přínosů a nákladů pro státní rozpočet

S ohledem na výše uvedené lze dospět k závěru, že navrhovaná právní úprava je spojena s jednoznačnými přínosy pro státní rozpočet.

Náklady nové právní úpravy pro tlumočnický a překladatele

- náklady na pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu činnosti
- náklady spojené s členstvím v Komoře tlumočnicků a překladatelů

VARIANTA II. - Centralizace části agendy tlumočnické a překladatelské činnosti na Ministerstvo spravedlnosti ČR

Podle platného právního stavu fakticky vykonávají správu tlumočnické (i znalecké) činnosti jednotlivé krajské soudy a Ministerstvo spravedlnosti ČR. Návrh věcného záměru zákona počítá jako s možnou variantou s centralizací části tlumočnické a překladatelské agendy na Ministerstvo spravedlnosti ČR. Pokud jde o správní delikty, v prvním stupni by je podle této varianty projednávali předsedové krajských soudů a Ministerstvo spravedlnosti ČR by bylo až odvolacím orgánem.

Přínos nové právní úpravy pro státní rozpočet

a) úspora za vedení stávajícího seznamu znalců a tlumočnicků krajskými soudy

V současné době činí náklady na údržbu a provoz seznamu znalců (a tlumočnicků) jednotlivými krajskými soudy přibližně **600.000 Kč**. Při vytvoření centrálního registru tlumočnicků a překladatelů by tyto náklady odpadly.

b) úspora za tlumočnické a překladatelské deníky v listinné podobě

V současné době činí roční náklady na tlumočnické deníky v listinné podobě přibližně **15 000 Kč**. Zavedením elektronického registru tlumočnických a překladatelských úkonů by došlo k úspoře těchto nákladů.

Náklady nové právní úpravy pro státní rozpočet

a) náklady na nová pracovní místa

Podle vyjádření krajských soudů se znaleckou a tlumočnickou činností na jednotlivých krajských soudech zabývá 1 zaměstnanec na plný pracovní úvazek. V některých případech se na této činnosti podílí ještě některé další osoby, jako např. zapisovatelka, u níž to však není hlavní náplň její pracovní činnosti. Současně se na správě znalecké a tlumočnické činnosti

podílejí předsedové a místopředsedové krajských soudů (vyřizování stížností, žádostí, zasedání poradních sborů, jmenování...). Vytížení předsedy a místopředsedy soudu však nelze zcela přesně odhadnout, ale blíží se např. podle vyjádření Krajského soudu v Praze 1 pracovnímu dnu v týdnu.

Vedle toho se agendou znalců a tlumočnicků (fyzických osob) zabývá na plný pracovní úvazek 1 zaměstnanec odboru dohledu Ministerstva spravedlnosti ČR.

Mzdové náklady na jednu referentku (referenta) pro agendu znalecké a tlumočnické činnosti činí přibližně **366.000 Kč** ročně, přičemž se jedná o částku odpovídající tzv. superhrubé mzdě, tzn. včetně sociálního a zdravotního pojištění placeného zaměstnavatelem. Náklady na kancelářské potřeby, telefony a poštovné pak činí přibližně **60.000 Kč** ročně. Vynásobíme-li výše uvedené částky počtem zaměstnanců, kteří se touto agendou zabývají, tak celkové roční náklady na správu znalecké a tlumočnické činnosti prováděné krajskými soudy a Ministerstvem spravedlnosti činí přibližně **3.834.000 Kč**.

Centralizace **části** správy tlumočnické a překladatelské činnosti na Ministerstvo spravedlnosti ČR si vyžádá navýšení pracovních sil v rámci odboru dohledu Ministerstva spravedlnosti ČR. S přihlédnutím ke skutečnosti, že dojde k vytvoření centrálního registru tlumočnicků a překladatelů, zavedení elektronického registru tlumočnických a překladatelských úkonů, ke zjednodušení procesu zápisu do registru tlumočnicků a překladatelů, a skutečnosti, že správní delikty bude Ministerstvo spravedlnosti ČR řešit až jako odvolací orgán atd., bude nezbytné **přijmout 1 dalšího zaměstnance**.

Skutečnost, že v prvním stupni budou správní delikty projednávat předsedové krajských soudů, si vyžádá **ponechání všech stávajících referentů na krajských soudech**.

Celkově se tak bude správou tlumočnické a překladatelské činnosti v České republice místo stávajících 9 zaměstnanců zabývat 10 zaměstnanců. Mzdové náklady by tak byly oproti současnému stavu zvýšeny z 3.294.000 Kč na 3.660.000 Kč tedy o **366.000 Kč** ročně. Pokud jde o kancelářské potřeby, telefony a poštovné, tak by náklady měly činit kolem **720.000 Kč** ročně. **Celkem by tak mělo dojít ke zvýšení nákladů o 426.000 Kč ročně.**

b) vstupní náklady na vybudování funkčního informačního systému pro vedení

centrálního registru tlumočnicků a překladatelů

Vstupní náklady na vybudování funkčního informačního systému, který jednak bude umožňovat vedení registru tlumočnicků a překladatelů a dále umožňovat publikaci do sítě Internetu, včetně zaškolení uživatelů lze předpokládat ve výši **2.000.000 Kč**.

c) vstupní náklady na přípravu systému pro vedení registru tlumočnických a překladatelských úkonů

Vstupní náklady na přípravu systému pro vedení registru tlumočnických a překladatelských úkonů lze očekávat ve výši **800.000 Kč**.

d) vstupní náklady na pořízení hardware a software (včetně software pro e-learning)

Vstupní náklady na pořízení hardware a software se předpokládají ve výši **1.150.000 Kč**.

e) náklady na údržbu a provoz elektronických systému

Náklady na údržbu a provoz elektronických systému pak lze předpokládat ve výši **700.000 Kč** ročně.

Shrnutí přínosů a nákladů pro státní rozpočet

Tato varianta oproti předchozí nepředstavuje pro státní rozpočet úsporu. Naopak vedle vstupních nákladů na vytvoření výše uvedených elektronických systémů vzrostou i roční náklady na správu tlumočnické a překladatelské činnosti.

Náklady nové právní úpravy pro tlumočnický a překladatelský

– náklady na pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu činnosti

VII. Implementace a vynucování

Za implementaci doporučeného řešení a stanovení způsobu kontroly naplňování stanovených požadavků včetně navrhovaných sankcí zodpovídá Komora zapsaných tlumočnicků a překladatelů a Ministerstvo spravedlnosti.

VIII. Soulad navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky, s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, slučitelnost s právními akty Evropských společenství, dopad na podnikatelské prostředí a rovnost mužů a žen

Navrhovaný věcný záměr je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

Navrhovaný věcný záměr není v rozporu s mezinárodními smlouvami ani s obecně uznávanými zásadami mezinárodního práva.

Návrh není rovněž v rozporu se závazky, vyplývajícími pro Českou republiku z členství v Evropské unii, zejména se Smlouvou o přistoupení České republiky k Evropské unii, s obecnými zásadami práva Evropských společenství nebo s judikaturou Evropského soudního dvora.

V oblasti dopadu zákona na podnikatelské prostředí v České republice lze konstatovat, že se jedná zcela jednoznačně o pozitivní přínosy. Ty spočívají především v otevření přístupu tlumočnické a překladatelské činnosti pro všechny zájemce, kteří budou splňovat požadavky stanovené zákonem.

Návrh zákona nemá žádné dopady na rovné postavení mužů a žen.

VIII. Přezkum účinnosti

K následnému přezkumu účinnosti daného právního předpisu bude přikročeno nejpozději 7 let od data nabytí účinnosti tohoto zákona.

IX. Kontakty

Kontakt na osobu, která provedla hodnocení RIA

Mgr. Petr Ševčík

Legislativní odbor, Ministerstvo spravedlnosti

telefon: 221 997 285

e-mail: psevcik@msp.justice.cz

• Zahraniční komparace³

Slovenská republika

Právní úprava znalecké a tlumočnické činnosti ve Slovenské republice je zakotvena ve sbírce zákonů pod č. 382/2004 Z.z., ve znění zákona č. 93/2006 Z.z. a č. 522/2007 Z.z., a dále ve vyhlášce Ministerstva spravedlnosti, kterou se vykonává zákon č. 382/2004 Z.z. o znalcích, tlumočnících a překladatelích a o změně a doplnění některých zákonů. Jedná se o právní úpravu, která v sobě zakotvuje podmínky znalecké, tlumočnické a překladatelské činnosti a stejně tak jejich práva a povinnosti. Zároveň je zde zakotvena působnost Ministerstva spravedlnosti Slovenské republiky při výkonu této činnosti.

Seznam znalců a tlumočnicků je členěn na několik částí a vede jej Ministerstvo spravedlnosti. Do jednotlivých oddílů jsou zapisováni zvláště znalci, překladatelé a tlumočníci. Jednotlivé oddíly se pak dále člení na obory a ty se člení na odvětví; především u tlumočnicků a překladatelů se obory člení podle jazyka.

Znalcem, tlumočnickem nebo překladatelem se může stát jak fyzická tak právnická osoba, která je k činnosti zplnomocněna státem a zároveň musí být zapsána v seznamu znalců, tlumočnicků a překladatelů. Pokud se jedná o osobu v tomto seznamu nezapsanou, může činnost znaleckou, tlumočnickou a překladatelskou vykonávat v případě, že souhlasí s ustanovením a v příslušném oboru a odvětví není zapsána žádná osoba.

Znalec, tlumočnick a překladatel zapsaný v seznamu je povinen neustále se vzdělávat a zvyšovat svou kvalifikaci v rozsahu stanoveném ministerstvem, pro ověření odborné způsobilosti se účastní veškerých oborů a odvětví, pro které je zapsán v seznamu. Ministerstvo ve spolupráci se znaleckými a tlumočnickými ústavy zabezpečuje specializované vzdělávání formou dalšího vzdělávání, získání odborného minima a ověření odborné způsobilosti. Ověřování znalostí se provádí prostřednictvím výběru ministerstva.

³ V této části Věcného záměru k zákonu o znalcích jsou použity pasáže z „Analýzy znalecké a tlumočnické činnosti v okolních státech EU“ zpracované JUDr. Jiřím Matznerem Ph.D., LL.M., který daný materiál pro potřeby Ministerstva spravedlnosti poskytl.

V oblasti pozastavení a zániku práva vykonávat znaleckou nebo tlumočnickou činnost je možné činnost dočasně pozastavit, pokud je v dané věci vedeno trestní stíhání v souvislosti s výkonem znalecké nebo tlumočnické činnosti nebo v souvislosti se zbavením způsobilosti k právním úkonům. Dále může k pozastavení dojít také v případě, že znalec nebo tlumočnick nevykonávají svoji praxi v daném oboru po dobu delší než jeden rok.

Ministerstvo spravedlnosti vyškrtne ze seznamu znalců a tlumočnicků toho, kdo o to sám požádá nebo komu do třech měsíců od počátku výkonu činnosti nevzniklo pojištění odpovědnosti za škodu a nebo komu pojištění zaniklo a do třech měsíců nebylo obnoveno. Dále dojde k vyškrtnutí pokud znalec nevyhoví ověření odborné způsobilosti a nebo nemůže více než půl roku vykonávat činnost ze zdravotních důvodů. Vyškrtnutí se uskuteční ke dni pravomocného rozhodnutí.

Po ukončení činnosti je osoba povinna vrátit průkaz a textovou část úředního razítka a zadavateli podklady a spisy, které mu předal.

V zákoně je přesně uvedeno, že tlumočnická činnost smí být vykonávána jen ústně a překladatelská činnost jen písemně. U písemného překladu musí být jednotlivé strany očíslovány, svázané a sešity šňůrkou, šňůrky musí být přelepeny nálepkou a překryta razítkem překladatele.

Písemně sepsaný překlad musí obsahovat: úvodní část označenou překlad, označení zadavatele, přílohy a překladatelskou doložku. Přílohy jsou zařazovány před překlad a spolu s překladem se vážou do jednoho svazku.

Pokud o to zadavatel tlumočnicka nebo překladatele požádá, jsou povinni potvrdit nebo doplnit tlumočnický nebo překladatelský úkon nebo jeho obsah blíže vysvětlit. Překladatel uchovává kopii překladů po dobu deseti let.

Spolková republika Německo

Problematika soudních tlumočnicků je obsažena pro jednotlivé spolkové země ve zvláštních zákonech o soudních tlumočnickách. Německý soudní řád upravuje užívání jazyka a postavení tlumočnicka při soudním řízení v § 184. To stanovuje, že úředním jazykem je němčina a osoba, která nemluví či nerozumí německy má nárok na tlumočnicka.

Vedle hlavních předpokladů pro jmenování, kterými jsou především osobnostní rysy a odborné znalosti, je nutné také doložit doklad o jazykové znalosti, především osvědčení o vykonání státní zkoušky, diplom atd. Tyto dokumenty musí být získané ve Spolkové republice Německo nebo na srovnatelné zahraniční instituci.

Je obecným pravidlem, že tlumočnickem může být jmenována pouze osoba, která složila zkoušku na univerzitě nebo před příslušným státním zkušebním úřadem nebo ten uchazeč, který znalosti prokázal jiným způsobem a splňuje podmínku bezúhonnosti. Kromě těchto obecných předpokladů si každá spolková země může stanovit další podmínky či kritéria, které musí být uchazečem splněny (např. podmínka trvalého bydliště ve spolkové zemi). Dojde-li ke změně trvalého bydliště, pak je tlumočnick automaticky vyškrtnut ze seznamu a zároveň nedochází ani k jeho zapsání k jinému soudu v místě nového bydliště.

Seznamy tlumočnicků jsou vedeny příslušnými zemskými soudy a jsou veřejně přístupnými.

V oblasti zkoušek je taktéž úprava v každé spolkové zemi částečně odlišná. Např. pro Bádensko-Württembersko musí uchazeč pro to, aby byl jmenován, složit zkoušku v této spolkové zemi. Zkouška může být vykonána buď samostatně pro tlumočnický nebo pro překladatele a nebo společně pro tlumočnický i překladatele. Za hlavní zkoušku je však považována zkouška překladatelská. Po jejím vykonání může být teprve vykonána zkouška tlumočnická, která je tak brána jako jistá nadstavba překladatelské zkoušky.

Republika Rakousko

V Rakousku je právní úprava znalecké a tlumočnické činnosti provedena Spolkovým zákonem o všeobecně přisežných a soudně certifikovaných znalcích a překladatelích BGBl. č. 137/1975.

Ačkoli v posledních letech dochází ke zkvalitňování tlumočnické a překladatelské činnosti, není rozhodným kritériem výše dosaženého vzdělání. Požadovanými předpoklady pro zápis do seznamu tlumočnicků a překladatelů je především znalost základních procesních institutů, skvělá znalost jazyka, duševní a tělesná způsobilost, důvěryhodnost, pobyt nebo místo výkonu činnosti v obvodu Zemského soudu, u jehož předsedy uchazeč žádal o zápis,

spořádané ekonomické poměry, uzavření povinného ručení a pojištění pro krytí nároků na náhrady škody. Pojištění musí uchazeč předložit předsedovi Zemského soudu a pojistná hodnota musí činit nejméně 400 000 eur.

Žadatelé o jmenování předkládají žádost o jmenování předsedovi soudního dvora první instance, v jehož obvodu má žadatel trvalé bydliště nebo vykonává tlumočnickou a překladatelskou praxi. Žadatel postupuje před komise, které jej v jednotlivých jazycích přezkouší. Platba za jeden jazyk činí 345,90 eur a za každý další pak 86,50 eur.

Seznam soudních tlumočnicků vedou předsedové Zemských soudů.

Dánsko⁴

V Dánsku je právní úprava tlumočnicků a překladatelů poměrně komplexní a není obsažena v jediné právní normě. Pravidla jsou také poměrně rozličná podle toho k jakým účelům jsou tlumočnické či překladatelské služby určeny. V zásadě jsou však obě skupiny rozděleny na certifikované překladatele a tlumočnický po nichž na rozdíl od překladatelů certifikace není vyžadována. Klíčovou normou je zákon č. 181 z 25. března 1988 o státem povolených překladatelích a tlumočnicích, kde jsou stanoveny příslušné standardy. Opět jde o dosažené vzdělání v daném oboru.

Ve vztahu k soudnímu tlumočení a překladatelství je důležitý zákon o soudní správě. Ten však ve svém znění nijak nespécifikuje vyžadované znalosti, ať již jde o překladatele či tlumočnický. Opět je na základě slibu předpokládáno, že příslušné tlumočení či překlad daného materiálu bude vykonán s náležitou péčí.

Z hlediska faktického výkonu se na obě profese hledí podobně, nicméně je rozdíl v ohodnocení, neboť státem certifikovaní překladatelé mají nárok na vyšší honorář než tlumočnický, pokud své služby poskytují orgánům veřejné správy, zvláště pak ti, kteří nemají státní povolení.

⁴ PULDA, Jan. Tlumočnický, překladatelé, znalci a jejich právní postavení ve vybraných státech EU. *Parlamentní institut*. 2010, s. 2

V Dánsku rovněž není stanoven *numerus clausus* na počet překladatelů či tlumočnicků. Členství v profesních organizacích uloženo zákonem v Dánsku není, ačkoliv existují soukromé profesní organizace zastřešující některé překladatele a tlumočnický.

Prakticky všechny orgány veřejné správy v Dánsku využívají ve své práci oficiální seznam tlumočnicků, který spravuje dánská národní policie. Není vyžadováno žádné další vzdělávání či přezkoušení. Zapsán na tento seznam může být ten, kdo o to požádá a komu pak je na základě pohovoru povolen zápis. Součástí tohoto procesu je i slib důvěrnosti ve vztahu k informacím, se kterými přijde tlumočnick do styku. Policejní orgán rovněž stanovuje tarif, za který bude tlumočnick pracovat.